

**UCHWAŁA NR XVIII/143/2016
RADY MIASTA OLEŚNICY**

z dnia 26 lutego 2016 r.

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Oleśnicy na lata 2016-2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U. z 2015 r., 1515 z późn. zm.) oraz art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2015r., poz. 163 ze. zm.) Rada Miasta Oleśnicy uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Oleśnicy na lata 2016-2022, stanowiącą Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Oleśnicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Oleśnicy

Wiesław Piechówka

Załącznik do Uchwały Nr XVIII/143/2016

Rady Miasta Oleśnicy

z dnia 26 lutego 2016r.

**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych Miasta Oleśnica
na lata 2016 - 2022**

Spis treści:

I Wprowadzenie

- 1.1. Przesłanki do opracowania strategii
- 1.2. Dokumenty regulujące politykę społeczną Unii Europejskiej
- 1.3. Krajowe dokumenty strategiczne dotyczące realizacji polityki społecznej.
- 1.4. Lokalne dokumenty strategiczne
- 1.5. Podstawy prawne
- 1.6. Metodologia
- 1.7. Ważniejsze definicje

II Społeczno ó gospodarcze uwarunkowania strategii

- 2.1 Charakterystyka gminy
- 2.2 Gospodarka gminy
- 2.3 Zasoby i warunki mieszkaniowe
- 2.4 Ludność Oleśnicy. Sytuacja demograficzna
- 2.5 Rynek pracy

III Diagnoza sytuacji społecznej

- 3.1 Zjawiska wywołujące trudności socjalno-bytowe osób i rodzin oraz zapotrzebowanie na pomoc społeczną
- 3.2 Uzależnienia i zjawisko przemocy w rodzinie
- 3.3 Problemy społeczne występujące w rodzinach
- 3.4 Problemy osób starszych i niepełnosprawnych

IV Główne problemy społeczne w opinii mieszkańców Oleśnicy

- 4.1. Metodologia
- 4.2. Wyniki badania ankietowego

V Analiza zasobów

- 5.1 Infrastruktura pomocy społecznej
- 5.2 Placówki oświatowe
- 5.3 Organizacje pozarządowe

VI Analiza Strategiczna SWOT

- 6.1. Czynniki SWOT wewnętrzne i zewnętrzne

VII Misje, cele i kierunki działań

- 7.1 Misja samorządu

7.2 Cele strategiczne

7.3 Kierunki działań

VIII Zarządzanie strategii

8.1 Zarządzanie wdrażaniem strategii

8.2 Monitoring wdrażania strategii

8.3 Ramy finansowe

IX Zakonczenie

I Wprowadzenie

1.1 Przesłanki do opracowania Strategii Rozwijania Problemów Społecznych

Potrzeba opracowania strategii w zakresie polityki społecznej wynika z konieczności zaplanowania skoordynowanych działań, które w określonej przestrzeni, czasie i sytuacji społeczno-gospodarczej, przy uwzględnieniu środków, jakie będą do dyspozycji, a także możliwych do uruchomienia lokalnych zasobów, wywołają oczekiwane efekty. Wprowadzony w roku 2011 przepis art. 16b ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej nakłada na gminy obowiązek opracowania strategii w zakresie polityki społecznej, która zawierać będzie w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań. W myśl zapisów art. 17 ust. 1 wspomnianej powyżej ustawy opracowanie strategii należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom, strategia ma się przyczyniać do poprawy warunków życia mieszkańców. Powinna dać odpowiedź na pytanie jak, uwzględniając bieżącą sytuację społeczną oraz aktualne uwarunkowania zewnętrzne – optymalnie wykorzystać wszystkie istniejące szanse na rzecz poprawy sytuacji społecznej.

Strategia stanowi dokument, będący podstawą do prowadzenia efektywnej polityki społecznej i przyczyni się do koordynacji działań instytucji samorządowych, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych. Wdrażanie celów strategii wymagać będzie wykorzystania potencjału wszystkich podmiotów działających w sferze polityki społecznej. Podejmowane działania powinny zwiększyć ten potencjał, sprzyjając spójności społecznej i przyczyniając się do większej aktywności środowiskowej.

Strategia jest określona na lata 2016–2022. W tym czasie podlegać będzie zmianom. Proces wdrażania zmian, uwzględniających aktualną sytuację, jest jak najbardziej pożądany, gdyż zapewni wysoką efektywność działań na każdym etapie realizacji strategii.

Aby zapewnić spójność strategii z dokumentami programowymi na szczeblu Unii Europejskiej, krajowym i lokalnym dokonano ich analizy, którą przedstawiono w kolejnym rozdziale.

1.2 Dokumenty regulujące politykę społeczną Unii Europejskiej

Zagadnienia rozwoju społecznego stają się coraz bardziej znaczące w kontekście polityk rozwojowych Unii Europejskiej. Europejska polityka społeczna została określona głównie w strategii rozwoju Unii Europejskiej – Europa 2020. W uzgodnionym przez Radę, Parlament i Komisję Europejską programie strategicznym zawarto stojące przed wszystkimi państwami członkowskimi wyzwania rozwojowe. Celem tego programu jest poprawa konkurencyjności Europy w wymiarze gospodarczym, społecznym, przestrzennym oraz poprawa standardów życia wszystkich jej mieszkańców.

Zawarta tu kontynuacja założeń Strategii Lizbońskiej zawiera następujące cele społeczne, określone w ramach Priorytetu III – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Realizacja tego priorytetu nastawiona jest głównie na:

- Podniesienie stopy zatrudnienia w Europie, zwłaszcza dla kobiet, młodych ludzi i pracowników starszych wiekiem,
- Pomaganie młodym ludziom w przewidywaniu zmian i radzeniu sobie z nimi dzięki inwestycjom w podnoszenie kwalifikacji i szkolenia,
- Modernizację rynków pracy i systemów opieki społecznej,
- Zagwarantowanie, że cała UE odniesie korzyści z wzrostu.

Do polityki społecznej odnoszą się następujące cele rozwojowe Strategii Europa 2020:

Cel 1: Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%, wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów.

Cel 4: Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do

Zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie, do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.

Cel 5: Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego, co najmniej 20 mln obywateli.

1.3 Krajowe dokumenty strategiczne dotyczące realizacji polityki społecznej.

Krajowy Program Reform (KPR) powstał, jako element wdrażania strategii „Europa 2020”

Uwzględnia on polskie uwarunkowania rozwojowe. Działania z obszaru polityki społecznej zawarte zostały w trzecim priorytecie „Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu” Zawarto w nim 3 cele szczególnie istotnie z punktu widzenia pomocy społecznej:

Cel w zakresie zatrudnienia

Cel w zakresie edukacji

Cel w zakresie przeciwdziałania ubóstwu

Polska zadeklarowała osiągnięcie w 2020 r. następujących wartości w zakresie społecznych celów strategii:

- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat na poziomie 71%;
- Zmniejszenie do 4, 5% odsetka osób wcześniej porzucających naukę oraz zwiększenie do 45% odsetka osób z wykształceniem wyższym w wieku 30-34 lat;
- Obniżenie o 1, 5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Kolejnym dokumentem strategicznym szczebla krajowego jest **Strategia Rozwoju Kraju 2020**, przyjęta 25 września 2012 roku. Celem głównym strategii jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności. W ramach strategii wskazano trzy główne obszary strategiczne, wokół których koncentrować się będą cele realizacyjne i działania rozwojowe. Obszar trzeci to obszar społeczny określony, jako „Spójność społeczna i terytorialna”, w którym określono następujące cele:

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

III.2.1. Podnoszenie, jakości i dostępności usług publicznych

III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

W ślad za powyższym, za cel główny **Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski** uznano pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,

- poprawa, jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku Pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Cel główny następnego dokumentu - **Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego** z roku 2013 określono, jako **Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski**. Cel ten będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

1.2.2. Rozwój kompetencji medialnych w uczeniu się innym niż formalne, szczególnie wśród osób w wieku 50+ i na obszarach wiejskich.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

1.4 Lokalne dokumenty strategiczne

Najważniejszym dokumentem strategicznym, wyznaczającym kierunki rozwoju województwa dolnośląskiego jest **Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020**. Strategia określa podstawy rozwoju regionu oraz zasady zrównoważonego rozwoju – w postaci harmonii społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Zakłada wzmocnienie spójności i identyfikacji społecznej, istotnej dla realizacji celów rozwoju Dolnego Śląska, które zapisano w następujący sposób:

Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy,

Cel 2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej,

Cel 3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP,

Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa,

Cel 5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych,

Cel 6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników,

Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia,

Cel 8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Opierając się na zapisach powyższej strategii cele polityki społecznej na szczeblu województwa wyznacza **Śląska strategia integracji społecznej na lata 2014 - 2020**, za priorytety uznano:

Priorytet 1. Wzmacnianie potencjału rodzin dolnośląskich

Priorytet 2. Rozwój usług społecznych mających na celu wsparcie osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym

Priorytet 3. Przeciwdziałanie uzależnieniom

Priorytet 4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Priorytet 5. Aktywizacja społeczna osób starszych

Priorytet 6. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych

Priorytet 7. Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy

Priorytet 8. Promocja aktywnej polityki społecznej, jako narzędzia integracji społecznej

Priorytet 9. Wsparcie idei społeczeństwa obywatelskiego

Priorytet 10. Pobudzanie i promowanie innowacji w obszarze polityki społecznej

Priorytet 11. Doskonalenie, jakości systemu usług społecznych

Miasto Oleśnica jest jedną z piętnastu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (Prof.), który w latach 2014 – 2020 będzie wspierany w ramach Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jest to nowe narzędzie

wspierające wdrażanie strategii terytorialnych z wykorzystaniem możliwości finansowych, jakie dają Fundusze Europejskie. Najważniejszym dokumentem regulującym zasady wsparcia WROF w ramach ZIT jest **Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego** (zwana dalej Strategią ZIT WrOF).

Za jeden z priorytetów strategia powyższa uznaje dążenie do zapewnienia wsparcia dla ciągłości procesów rozwoju społecznego na jego obszarze. Zaplanowane w tym obszarze kierunki działań określone są, jako Cel 3. Zintegrowanie społeczne WrOF, w ramach tego celu realizowane będą następujące działania:

Priorytet 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców i spójność społeczna na terenie WrOF

Działanie 3.1.1. Zwiększenie konkurencyjności WrOF jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku

Działanie 3.1.2. Zmniejszanie bezrobocia i zwiększanie zatrudnienia na terenie WrOF

Priorytet 3.2. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych na terenie WrOF oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu we WrOF

Działanie 3.2.1 Osiągnięcie wysokiego poziomu zaopiekowania zdrowotnego i społecznego na terenie WrOF

Priorytet 3.3 Wzrost jakości i dostępności edukacyjnej na terenie WrOF

Działanie 3.3.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji na terenie WrOF wraz z dostosowaniem infrastruktury edukacyjnej.

Priorytet 3.4. Zwiększenie partycypacji społecznej mieszkańców WrOF

Działanie 3.4.1 Wzrost zaufania społecznego do instytucji publicznych i kreowanie budowy społeczeństwa obywatelskiego

Opracowana dla powiatu oleśnickiego **Strategia rozwoju powiatu oleśnickiego na lata 2015 ó 2020 z perspektyw do roku 2022** w następujący sposób określa misję:

„Poprzez wykorzystanie posiadanych zasobów kulturowych, społecznych, walorów przyrody stworzymy miejsce gościnne i przyjazne zapewniające trwałe zrównoważony rozwój”

Na podstawie tak sformułowanej misji określono następujące cele, których realizacja prowadzić będzie do rozwoju powiatu:

Cel rozwojowy: Stymulowanie rozwoju gospodarczego na terenie powiatu

Cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu
2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
3. Rozwój funkcji turystycznej

Cel rozwojowy: Zapewnienie wysokiego standardu infrastruktury i usług publicznych
świadczonych na rzecz społeczności lokalnej

Cele szczegółowe:

1. Rozwój i modernizacja infrastruktury służącej społeczności lokalnej
2. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych

Cel rozwojowy: Zbudowanie przyjaznej małej ojczyzny

Cele szczegółowe:

1. Czyste środowisko oraz zdrowy styl życia
2. Budowa wspólnoty

Zgodnie ze **Strategią rozwoju Oleśnicy** misją Oleśnicy jest tworzenie warunków dla kształtowania dynamicznej wspólnoty lokalnej, zdolnej do wykorzystania nowoczesnych technologii oraz rozwoju społeczno – gospodarczego i kulturalnego na miarę centrum subregionalnego, mogącego sprostać wyzwaniom XXI wieku. Wśród celów strategicznych do problematyki społecznej odnoszą się m.in.:

Cel strategiczny nr I Dynamiczna wspólnota lokalna, zakładający działania na rzecz doskonalenia systemu edukacji, aktywizacji młodzieży, umacniania tożsamości mieszkańców z miastem

Cel strategiczny nr II Gospodarka lokalna oparta na małych i średnich przedsiębiorstwach, w ramach, którego wyznaczono zadania strategiczne mogące przyczynić się do poprawy sytuacji na oleśnickim rynku pracy (powstanie parku gospodarczego, wspieranie przedsiębiorczości)

1.5 Podstawy prawne

Różnorodność problemów społecznych występujących w mieście powoduje konieczność zwrócenia uwagi na różne akty prawne, które mają istotny wpływ na tworzenie strategii i rozwiązywanie problemów społecznych w przyszłości. Sporządzenie i realizacja strategii muszą być zgodne z następującymi aktami prawnymi, które regulują realizację polityki społecznej gminy:

Ustawa o pomocy społecznej, która określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej:

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym

zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych regulująca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym – stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego, nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Ustawa o dodatkach mieszkaniowych

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

1.6 Metodologia

W procesie opracowywania Strategii wykorzystano dane pochodzące z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o niepełnosprawności. Część danych pochodzi ze źródeł internetowych: dane GUS (www.stat.gov.pl, bank danych regionalnych), stron powiatu oleśnickiego (www.powiat-olesnicki.pl, rejestr organizacji pozarządowych), oficjalnej strony miasta Oleśnica (www.olesnica.pl/, prawo lokalne, uchwały Rady Miasta), stron internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl), Ministerstwa Rozwoju (www.mr.gov.pl)

Przeprowadzono również badania ankietowe wśród przedstawicieli instytucji działających w obszarze problemów i potrzeb społecznych. Diagnoza wynikająca z badań ankietowych pozwoliła zweryfikować dane wtórne, wyniki badania ankietowego zawarte zostały w rozdziale III.

Za opracowanie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oleśnica na lata 2016 – 2022” odpowiedzialny był zespół pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy.

1.7 Ważniejsze definicje

Wykluczenie społeczne to wg Narodowej Strategii Integracji Społecznej sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Najprościej ujmując – polega ono na niepodjęciu zwyczajowej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub wypadaniu z niej. Dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (ubóstwo materialne),
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów,
- nie zostały wyposażone w zasoby umożliwiające im: normalną pozycję społeczną, odpowiedni poziom kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny,
- doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niewłaściwego ustawodawstwa,

jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów,

- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie: niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych,
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np. przemocy, szantażu,

Minimum socjalne uwzględnia taki koszyk dóbr i usług, aby rodzina określonego typu mogła zaspokoić potrzeby biologiczne, kulturalne i społeczne, na poziomie uznanym za niezbędny.

Minimum egzystencji uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od poziomu wyznaczonego tą granicą prowadzi w dłuższym okresie do biologicznego wyniszczenia.

Wykluczenie społeczne a ubóstwo .

Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa. Jednak nie da się postawić znaku równości między zjawiskiem ubóstwa a wykluczeniem społecznym. Osoby ubogie nie muszą być wykluczone i odwrotnie – osoby wykluczone niekoniecznie są ubogie. Wobec ubóstwa stosowane są różne miary, ponadto ocenie ulega również głębokość tego zjawiska. Z kolei kategoria ubóstwa relatywnego nie musi prowadzić do wykluczenia społecznego. Oznacza ona pogorszenie relatywnej pozycji przez wzrost zróżnicowanie dochodów. W tym przypadku istotna jest analiza głębokości tego ubóstwa; odległości pozycji analizowanego przypadku od poziomu przeciętnego, czy typowego.

Integracja społeczna - działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

II Społeczno ó gospodarcze uwarunkowania strategii

2.1 Charakterystyka gminy

Oleśnica jest gminą miejską, położoną w północno – wschodniej części województwa dolnośląskiego na Nizinie Śląskiej, nad rzeką Oleśnicą. Jest stolicą powiatu oleśnickiego, w której swe siedziby mają władze powiatu, gminy miejskiej Oleśnica oraz gminy wiejskiej Oleśnica. Obszar miasta to 20,96 km². Oleśnica leży na ważnych szlakach komunikacyjnych Wrocław – Warszawa oraz Wrocław – Łódź, w odległości ok. 30 km Wrocławia, 180 km od Łodzi, ok. 320 km od Warszawy. Oleśnica to ważny ośrodek administracyjny, gospodarczy,

społeczny i kulturalny województwa dolnośląskiego. Stanowi znaczący węzeł kolejowy w kierunku Górnego Śląska, Poznania i Warszawy. Jest też miastem o bogatej historii, której pozostałościami są liczne zabytki, w tym: historyczne centrum miasta, bazylika pw. św. Jana Apostoła, Zamek Książęcy z XIII wieku, doskonale zachowane mury obronne, Brama Wrocławska.

2.2 Gospodarka gminy

Podmioty gospodarcze

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego aktywność gospodarcza mieszkańców Oleśnicy wyrażająca się liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców przedstawia się korzystnie na tle całego powiatu oleśnickiego a w przypadku firm prowadzonych przez osoby fizyczne, także na tle województwa. O ile jednak w powiecie i województwie liczba podmiotów utrzymuje się na mniej więcej stałym poziomie, w Oleśnicy w ciągu ostatnich lat zauważamy tendencję spadkową.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe dane na temat.

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności				
	2009	2010	2011	2012	2013
Województwo dolnośląskie	110	114	112	116	119
Powiat oleśnicki	87	91	89	91	93
Oleśnica	106	110	105	105	105

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w latach 2009 ó 2013. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Jednostka terytorialna	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności				
	2009	2010	2011	2012	2013
DOLNOŚLĄSKIE	78	81	78	80	81
Powiat oleśnicki	67	71	68	68	69
Oleśnica	80	83	78	76	75

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne przypadających na 1000 mieszkańców w latach 2009 ó 2013. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Ogółem w 2014 roku funkcjonowało w Oleśnicy 3 958 podmiotów gospodarczych, w tym w sektorze prywatnym działało 3 771 podmiotów. 2 780 podmiotów prowadzonych było przez osoby fizyczne.

Przeważającymi, jeśli bierzemy pod uwagę wielkość zatrudnienia, są w Oleśnicy mikroprzedsiębiorstwa, jest to tendencja, którą obserwujemy w całym kraju. Mikro, małe i średnie firmy stanowią 99,87% wszystkich funkcjonujących na terenie gminy przedsiębiorstw.

Liczba zatrudnionych (osoby)	Liczba przedsi biorstw (stan na 31.12.2014)
0 – 9	3 795
10 – 49	134
50 – 249	24
250 – 999	4
1000 i więcej	1

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych w podziale ze wzgl du na liczb zatrudnionych osób: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w Oleśnicy, w latach 2010 – 2014 nie jest wysoka. Pozytywnym sygnałem jest odwrócenie się tendencji spadkowej z lat 2011 – 2012. W latach 2013 – 2014 obserwujemy już wzrost liczby podmiotów

Rodzaj podmiotu	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty nowozarejestrowane w systemie REGON					
Sektor prywatny	419	369	358	336	374
W tym: osoby fizyczne	375	325	288	307	320
Podmioty wyrejestrowane z systemu REGON					
Sektor prywatny	242	486	359	307	328
W tym: osoby fizyczne	231	479	351	301	313
Saldo	321	-271	-64	35	53

Tabela 4. Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Specjalna Strefa Ekonomiczna

W Oleśnicy znajduje się podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” (WSSE), która przeznaczona jest do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. WSSE obejmuje obszar Polski południowo-zachodniej. Jej atutem jest bliskość Republiki Czeskiej i Niemiec, która sprzyja umacnianiu kontaktów kooperacyjnych i handlowych. Oleśnicka podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej "Invest-Park" obejmuje obszar o powierzchni 13,45 ha. WSSE „Invest-Park", ustanowiona w 1997 r., będzie funkcjonować do 31 grudnia 2020 r. W okresie tym przedsiębiorcy inwestujący na terenie Strefy mogą uzyskać pomoc publiczną z tytułu kosztów nowej inwestycji lub utworzenia nowych miejsc pracy. Działając w WSSE korzystają z pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego.

Organizacje pozarządowe

Obrazem aktywności społeczno – gospodarczej mieszkańców jest też liczba powstających podmiotów w sektorze pozarządowym. Liczba funkcjonujących na terenie miasta organizacji wykazuje od kilku lat tendencję wzrostową.

Rodzaj podmiotu	2010	2011	2012	2013	2014
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	54	59	64	68	70
Fundacje	12	13	14	15	17

Tabela 5. Liczba podmiotów z sektora NGO w latach 2010 - 2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

2.3 Zasoby i warunki mieszkaniowe

Sytuacja mieszkaniowa Oleśnicy w ciągu ostatnich kilku lat ulega stałej, choć powolnej, poprawie. Od 2011 roku liczba mieszkań wzrosła o 288, zwiększyła się też średnia powierzchnia mieszkania i przeciętna liczba metrów kwadratowych przypadająca na osobę w mieszkaniu.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
------------------	------	------	------	------

mieszkania	13 311	13 380	13 463	13 599
izby	47 605	47 880	48 250	48 751
powierzchnia mieszkań w m ²	824 453	830 620	839 543	851 084
przeciętna powierzchnia mieszkań w m ²	61,94	62,08	62,36	62,58
przeciętna powierzchnia mieszkań w m ² na osobę	22,5	22,5	22,5	22,8

Tabela 6. Wzrost liczby mieszkań w latach 2011 - 2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

W tym samym okresie wzrosła o 100 liczba budynków mieszkalnych na terenie Oleśnicy.

Rok	Budynki mieszkalne w gminie
2011	2 442
2012	2 468
2013	2 512
2014	2 542

Tabela 7. Wzrost liczby budynków w latach 2011 - 2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Nieco inaczej sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o zasoby mieszkaniowe należące do gminy. W ciągu ostatnich 3 lat spadła liczba mieszkań komunalnych, w związku z ich wykupem przez dotychczasowych najemców. Spadła też liczba wniosków o przydział mieszkania komunalnego. Trudna jest sytuacja dotycząca lokali socjalnych. Pomimo nieznacznego wzrostu liczby tych lokali, nie zabezpiecza to wszystkich potrzeb mieszkańców. Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne wzrosła w ciągu 2 lat o 52%. Wiąże się to z ubożeniem części społeczeństwa, wzrostem kosztów utrzymania mieszkań oraz wysokimi kosztami kredytów hipotecznych.

Miasto nie dysponuje też lokalami tymczasowymi dla osób, które zostały eksmitowane. W ostatnich 2 latach przeprowadzono w Oleśnicy 7 eksmisji.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
------------------	------	------	------

Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1592	1533	1507
Liczba wniosków złożonych o przydział mieszkania komunalnego	118	134	60
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	166	171	180
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	69	83	105
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	0	6	1

Tabela 8. Sytuacja zasobów mieszkaniowych gminy. Opracowanie na podstawie danych Zarz. du Budynków Komunalnych w Oleńcy

Mimo bardzo dobrych dotychczasowych wskaźników dotyczących wyposażenia lokali mieszkalnych w instalacje sanitarne - wyposażenie w instalację wodociągową w 2011 roku ponad 99,7% lokali, instalację centralnego ogrzewania 86,4%, sytuacja cały czas ulega poprawie, co przedstawiają poniższe tabele, prezentujące wybrane parametry opisujące standard mieszkań na terenie Oleśnicy

Rodzaj instalacji	2011	2012	2013	2014
wodociąg	99,7	99,7	99,9	99,9
łazienka	97,6	97,6	97,6	97,6
centralne ogrzewanie	86,4	86,5	86,7	86,8

Tabela 9. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

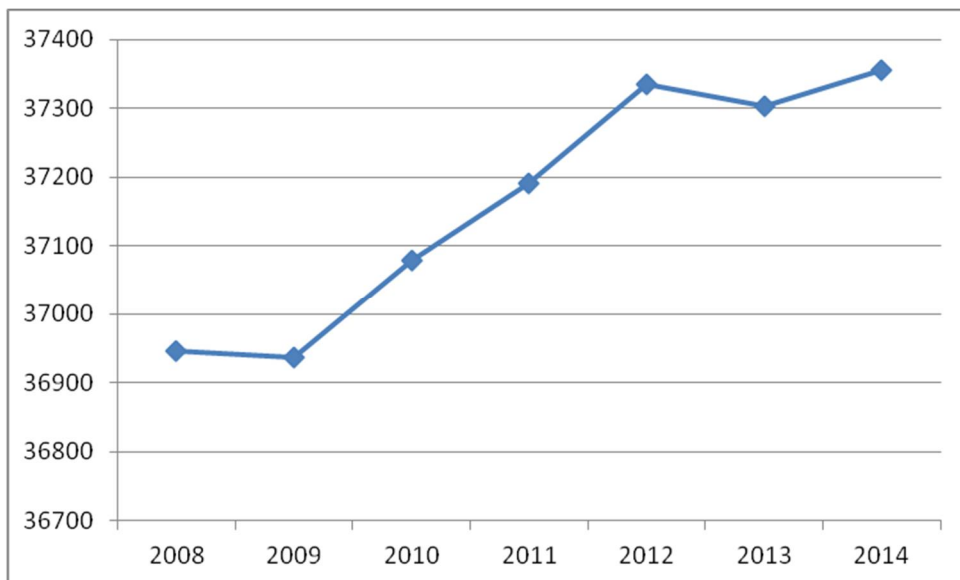
Rodzaj instalacji	2011	2012	2013	2014
ustęp splukiwany	13133	13203	13323	13459
centralne ogrzewanie	11500	11570	11670	11806
gaz sieciowy	12087	12097	12101	12195

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

2.4 Ludno Oleńcy. Struktura demograficzna.

Oleśnica jest największą, także pod względem liczby ludności, miejscowością powiatu oleśnickiego. Mieszkańcy miasta stanowią 35, 13% populacji całego powiatu. Jest też drugim, co do wielkości ośrodkiem miejskim na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Gęstość zaludnienia Oleśnicy sukcesywnie rosła od roku 2008 (1763 osoby na 1 km²) i wynosiła w 2014 roku 1 782 osoby na 1 km². Jest to dość wysoki wskaźnik dla miasta na tle kraju (1074) oraz województwa dolnośląskiego – 913 osób na 1 km².

Wykres 1. Zmiany liczby mieszkańców Oleśnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Jak pokazuje powyższy wykres liczba mieszkańców Oleśnicy w ciągu ostatnich kilku lat nieznacznie wzrosła. Wg danych GUS na dzień 31.12.2014 liczba mieszkańców wynosiła 37 355 osób czyli tylko o 53 osoby więcej niż na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego. I choć w stosunku do roku 2008 liczba ta zwiększyła się o 408 osób, to tempo wzrostu liczby ludności, które zwiększyło się w latach 2009-2012, od roku 2013 niestety znowu słabnie.

Kolejnym niekorzystnym zjawiskiem demograficznym jest kwestia migracji. Mimo chwilowej poprawy sytuacji i znacznie dodatniego salda migracji wewnętrznych w latach 2011-2012, od roku 2013 saldo migracji ogółem znowu jest ujemne. Pod tym względem sytuacja w województwie dolnośląskim przedstawia się o wiele korzystniej, gdyż od 2009 roku nie odnotowano ujemnego salda migracji ogółem.

Rok	Saldo migracji w ruchu wewn trznym	Saldo migracji zagranicznych	Saldo migracji ogółem
2008	1	-15	-14
2009	-5	17	12
2010	10	2	12
2011	120	-14	106
2012	72	31	103
2013	4	-22	-18
2014	-45	7	-38

Tabela 11. Saldo migracji w latach 2008 ó 2014

ródłó: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Niepokojąca jest też, zgodna z trendem dominującym już od wielu lat w krajach „starej” Unii Europejskiej, zmiana struktury wieku mieszkańców. Sukcesywnie spada liczba osób w wieku produkcyjnym i wzrasta liczba osób starszych.

Poniższa tabela obrazuje skalę tego zjawiska na przestrzeni ostatnich 7 lat. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła w tym czasie o 21,92%. Podczas gdy w grupie osób w wieku produkcyjnym nastąpił spadek o niemal 5%.

Grupa wieku	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedprodukcyjnym (14 lat i mniej)	5251	5247	5303	5370	5412	5442	5522
Produkcyjnym (K 15-59, M 15-64)	25305	25105	24992	24769	24615	24306	24041
Poprodukcyjnym	6391	6557	6784	7052	7307	7555	7792

Tabela 12. Struktura społeczeństwa Ole nicy ze wzgl du na ekonomiczne grupy wieku w latach 2008 ó 2014 ródłó: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Analiza danych demograficznych w poszczególnych rocznikach też przynosi niepokojące wnioski. Pokazuje to tabela nr 13 na stronie 21.

Wiek	Liczba osób	Zmiana
------	-------------	--------

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
0-4	1814	1894	1963	2022	2019	1916	1918	104
5-9	1647	1635	1643	1680	1741	1869	1958	311
10-14	1790	1745	1697	1668	1652	1657	1646	-144
15-19	2354	2235	2101	1994	1956	1823	1717	-637
20-24	2759	2640	2543	2481	2368	2267	2206	-553
25-29	3205	3224	3181	3063	2920	2855	2744	-461
30-34	3125	3136	3131	3222	3341	3364	3331	206
35-39	2614	2695	2746	2854	2955	3058	3121	507
40-44	2286	2339	2424	2433	2531	2566	2624	338
45-49	2472	2354	2273	2235	2202	2184	2234	-238
50-54	2736	2710	2722	2615	2525	2369	2253	-483
55-59	2785	2729	2747	2723	2648	2678	2649	-136
60-64	2250	2472	2634	2699	2724	2633	2616	366
65-69	1526	1477	1523	1659	1844	2105	2308	782
70 i więcej	3584	3651	3751	3843	3908	3959	4030	446

Tabela 13. Szczegółowa struktura wiekowa społeczeństwa Oleśnicy w latach 2008-2014
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl)

Zgodnie z definicją - starzenie się populacji oznacza zwiększanie odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci. W badaniach demograficznych za społeczeństwo stare demograficzne uznaje się takie, w którym odsetek osób powyżej 65 roku życia przekracza 8%. Według ekspertów z MPIPS w najbliższym czasie nastąpi intensywne przyspieszenie tego procesu. Według prognozy ludności, sporządzonej w 2014 r. przez Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy GUS, przewiduje się, że w 2020 r. w Polsce będzie więcej o około 1 mln osób starszych (tj. powyżej 65. roku życia).

Jak pokazuje tabela nr 3 w Oleśnicy w ciągu ostatnich 7 lat największy przyrost nastąpił w grupie osób w wieku powyżej 60 lat. Niewielki wzrost (271 osób) w grupie wiekowej od 0 do 14 lat nie jest w stanie zrekompensować ubytku 1 457 osób w wieku produkcyjnym. W roku 2014 spośród 37 355 mieszkańców Oleśnicy, 6 338 osoby miały powyżej 65 lat. Stanowi to 16,96% ogółu populacji. Zgodnie z kryterium określonym przez ONZ – za starą uznaje się populację, w której udział ludności w wieku 65 lat i więcej przekracza 7% a odsetek powyżej 10% oznacza fazę zaawansowanej starości.

Zmiany wynikające ze starzenia się ludności dotyczą nie tylko społeczeństwa, ale także gospodarki i środowiska. Sposoby funkcjonowania starzejących się społeczeństw nie mogą być

takie same, jak społeczeństw młodych. Głębokie zmiany, – choć nie do końca znane – muszą nastąpić i w gospodarce, i w organizacji życia społecznego, i w funkcjonowaniu rodzin, i w stylu życia. Z całą pewnością można stwierdzić, że zapotrzebowanie na pomoc ciągłą i kompleksową wobec ludzi starszych będzie nieuchronnie wzrastać. Zwłaszcza w obliczu statystyk, które mówią, iż w związku z wydłużającą się średnią długością życia, do roku 2035 liczba osób w wieku powyżej 85 lat wzrośnie o ponad 50% w stosunku do roku 2014. W Oleśnicy w grudniu 2014 roku mieszkało niemal 550 osób powyżej 85 roku życia.

Wskaźnik przyrostu naturalnego był dla Oleśnicy od kilku lat dodatni. Jest to najprawdopodobniej wynikiem wejścia w okres dorosłości osób z wyżu demograficznego z lat 80-tych. W latach 2012-2013 wskaźnik powrócił do wartości ujemnych. Odwrócenie się tego spadkowego trendu w roku 2014 jest odzwierciedlone także we wskaźnikach dla całego województwa dolnośląskiego.

Rok	Województwo dolnośląskie	Oleśnica
2008	-618	87
2009	-1046	29
2010	-172	50
2011	-1736	6
2012	-3207	-16
2013	-4693	-32
2014	-2736	62

Tabela 14. Wskaźnik przyrostu naturalnego
ródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Omawiając zagadnienia demograficzne gminy nie sposób pominąć jednego z ważnych czynników, jakim jest współczynnik feminizacji określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn. Jego kształtowanie się w ostatnich latach na tle powiatu i województwa pokazuje poniższa tabela.

Jednostka terytorialna	ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014

DOLNOŚLĄSKIE	109	109	108	108	108	108	108
Powiat oleśnicki	105	105	104	104	104	104	104
Oleśnica	110	110	109	109	109	109	110

Tabela 15. Współczynnik feminizacji w latach 2008 ó 2014.ród: Opracowanie własne na podstawie danych GUS .

Zmiany w strukturze demograficznej, związane głównie ze zwiększającą się liczbą osób w wieku poprodukcyjnym pociągają za sobą konieczność wielu zmian w polityce społecznej miasta i regionu, wyznaczenie kierunków tych zmian jest jednym z zadań niniejszej Strategii.

Zidentyfikowane problemy społeczne związane ze strukturą demograficzną Oleśnicy :

1. Starzenie się społeczeństwa miasta
2. Ujemne saldo migracji w ostatnich latach
3. Znaczący wzrost osób starszych powyżej 85 roku życia.

2.5 Rynek pracy

Sytuacja na oleśnickim rynku pracy poprawiła się znacznie w ciągu ostatnich kilku lat, nie znaczy to jednak, że został całkowicie rozwiązany społeczny problem bezrobocia.

W dniu 31 grudnia 2014 roku w statystykach Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy było zarejestrowanych 1225 osób bezrobotnych, w tym 1034 osoby nie posiadające prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Bezrobotni ogółem	1774	1812	1225
Bezrobotni długotrwale	727	835	631
Bezrobotni z prawem do zasiłku	314	269	191

Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych z terenu Oleśnicy w latach 2012 ó 2014.ród: Powiatowy Urz d Pracy w Oleśnicy

	Jednostka miary	2012	2013	2014

BEZROBOCIE REJESTROWANE				
Bezrobotni zarejestrowani wg pŁci				
ogółem	osoba	1774	1812	1225
mężczyźni	osoba	900	890	569
kobiety	osoba	874	922	656
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg pŁci				
ogółem	%	7,5	7,8	5,3
mężczyźni	%	7,3	7,3	4,7
kobiety	%	7,8	8,3	6,0
PRACUJĄCY WEDŁUG INNEGO PODZIAŁU NIEMCEK				
Pracujący wg pŁci				
ogółem	osoba	7666	7658	7476
mężczyźni	osoba	4112	4034	3859
kobiety	osoba	3554	3624	3617
Pracujący na 1000 ludności				
ogółem	osoba	205	205	200

Tabela 17. Bezrobocie rejestrowane i pracujący w Oleśnicy w latach 2012 ó 2014.

ródŁo: GUS

W latach 2011 – 2014 zmniejszyła się znacznie, bo aż o 30, 94% (z 1774 do 1225 osób) liczba osób bezrobotnych, co świadczy o korzystnych trendach na rynku pracy, spowodowanych poprawą sytuacji gospodarczej kraju i regionu, ale niestety też migracją osób, zwłaszcza młodych, w związku z poszukiwaniem atrakcyjnego zatrudnienia do innych miejscowości i za granicę. W znacznie wolniejszym tempie spada liczba osób długotrwale bezrobotnych, w okresie 2012 – 2014, tylko o 13,2%.

W roku 2014 ponownie zmniejszył się odsetek osób pracujących na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten znacząco odbiega od średniej województwa, która wynosi 244 osób pracujących na 100 mieszkańców, a także od mniejszych miejscowości powiatu oleśnickiego, takich jak Twardogóra czy Międzybórz, w których wskaźnik wynosi odpowiednio 283 i 263 osoby.

Średnio tylko 8% ogółu ofert pracy skierowanych jest do osób niepełnosprawnych. Ta rażąca dysproporcja jest przejawem niedostosowania podaży na rynku pracy w stosunku do oczekiwań.

Niedostosowanie oleśnickiego rynku pracy do potrzeb mieszkańców miasta jest również powodem problemów innej grupy osób bezrobotnych.

31 grudnia 2014 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wynosiła 1225, ponad 53, 55 % tej grupy stanowiły kobiety, które mimo lepszego wykształcenia, odczuwają większe niż mężczyźni trudności z powrotem na rynek pracy. Większość ofert pracy na oleśnickim rynku skierowana jest do mężczyzn i dotyczy stanowisk robotniczych. Występują też przypadki zwalniania z pracy kobiet powracających po okresie macierzyństwa.

Duże problemy z reintegracją zawodową ma grupa osób bezrobotnych o najniższych i zdezaktualizowanych kwalifikacjach zawodowych oraz niewystarczającym wykształceniu. Wykształcenie, jeszcze bardziej niż płeć różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Wśród bezrobotnych mieszkańców Oleśnicy dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Stosunkowo w najmniejszym stopniu bezrobocie dotyka osób z wyższym wykształceniem

Wykształcenie	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych
Zasadnicze zawodowe	382
Gimnazjalne lub niższe	376
Policealne i średnie zawodowe	349
Średnie ogólnokształcące	164
Wyższe	93

Tabela 18. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia

ródło: GUS

Liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym stanowiła w 2014 roku aż 27, 57% ogólnej liczby bezrobotnych.

W strukturze bezrobotnych około 20 % stanowią osoby, które nie posiadają doświadczenia zawodowego. Ze względu na brak stażu pracy stanowią one grupę zagrożoną długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia.

Pomimo ogólnej poprawy sytuacji osoby bezrobotne stanowią nadal największy procent osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, gdyż bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Z danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnicy wynika, iż ponad 83% zarejestrowanych osób bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku. Osoby te nie posiadają, zatem żadnego stałego źródła dochodu.

Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny, są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje, bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Bezrobocie wpływa niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które często powodują sięganie po alkohol.

Bezrobocie wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczenie wydatków związanych ze zdrowiem i kształceniem dzieci. Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, rezygnację z realizacji wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków.

Bezrobocie rodziców, dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji, niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Może to być powodem zjawiska dziedziczenia ubóstwa czy wykluczenia społecznego.

Zidentyfikowane problemy społeczne związane z bezrobociem:

1. Niedostosowanie lokalnego rynku pracy do potrzeb, w tym:
 - Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
 - Mała liczba miejsc pracy dla kobiet

2. Migracje wewnętrzne i zagraniczne młodych, wykształconych osób w poszukiwaniu atrakcyjnego zatrudnienia
3. Niski poziom wykształcenia zarejestrowanych osób bezrobotnych
4. Niedostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do zmieniających się wymogów rynku pracy
5. Wysoki odsetek osób bezrobotnych nie posiadających prawa do pobierania zasiłku i związana z tym trudna sytuacja materialna
6. Problemy funkcjonowania rodziny i dzieci w rodzinie wynikające z bezrobocia

III Diagnoza sytuacji społecznej

3.1 Zjawiska wywołujące trudności socjalno-bytowe osób i rodzin oraz zapotrzebowanie na pomoc społeczną

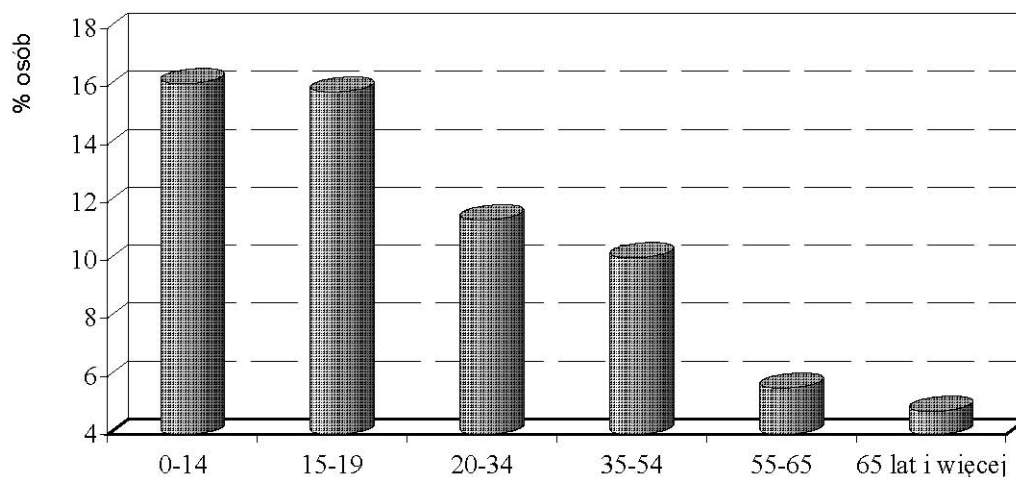
Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych pomocą przez Miejski Ośrodek Pomocy społecznej w Oleśnicy jest, wynikająca najczęściej z bezrobocia, zła sytuacja materialna.

W Polsce w 2014 r. – jak wynika z opracowań Głównego Urzędu Statystycznego – w stosunku do roku 2013 nastąpiła poprawa przeciętnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Jednocześnie nie odnotowano istotnych zmian w zasięgu ubóstwa ekonomicznego. Stopy ubóstwa skrajnego i relatywnego pozostały na tym samym poziomie (7, 4% w przypadku ubóstwa skrajnego i 16, 2% relatywnego).

Oznacza to, że w 2014 r. w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej minimum egzystencji) żyło ok. 2, 8 mln osób natomiast w gospodarstwach domowych poniżej granicy ubóstwa relatywnego (tzn. w takich, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych) – ok. 6, 2 mln osób. Liczbę osób żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa, czyli poniżej progu interwencji socjalnej szacuje się na ok. 4,6 mln.

Ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy społeczne. Przede wszystkim zagrożone są nim osoby bezrobotne. Wg badań GUS w gospodarstwach domowych, w których bezrobotne były przynajmniej dwie osoby stopa ubóstwa skrajnego wynosiła ok. 33%. Ubóstwem dotknięte są też osoby utrzymujące się z rent oraz osoby wykonujące niskopłatną pracę. Dotyczy to głównie osób o niskim poziomie wykształcenia, które jest jednym z najważniejszych czynników różnicujących zagrożenie ubóstwem. W Polsce częściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci. W 2014 r. zasięg ubóstwa skrajnego wśród dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia osiągnął ok. 10%, a osoby w tym wieku stanowiły prawie jedną trzecią populacji zagrożonej ubóstwem skrajnym. Grupę najbardziej

zagrożoną ubóstwem skrajnym stanowiły rodziny wielodzietne. W 2014 r. poniżej minimum egzystencji żyło ok. 11% osób w gospodarstwach małżeństw z 3 dzieci oraz ok. 27% osób w gospodarstwach małżeństw z 4 lub większą liczbą dzieci na utrzymaniu. Do czynników zwiększających zagrożenie ubóstwem należy także zaliczyć obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym.

Wykres 2. Stopa ubóstwa skrajnego w 2002 r. według wieku osób

Źródło: Na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych GUS

Wyraźnie wyższy od przeciętnego jest też wskaźnik zagrożenia ubóstwem w rodzinach z dziećmi niepełnosprawnymi.

W Oleśnicy najważniejszą przyczyną ubóstwa jest nadal bezrobocie. Trudności, jakich doświadczają bezrobotni w związku z problemami na rynku pracy w największym stopniu przyczyniają się do ich ubożenia. Udzielana pomoc materialna dla tych rodzin tylko łagodzi skutki ubożenia, będące prostą konsekwencją braku możliwości zarobkowania. Z przeprowadzanych wywiadów środowiskowych wynika, iż niezaspokojone potrzeby tej grupy klientów są znacznie większe niż pomoc, jaką można im zaproponować. Podopieczni korzystający z pomocy Ośrodka z powodu dysfunkcji powstałych na skutek braku możliwości zatrudnienia stanowią największą kategorię osób ubiegających się o pomoc: w roku 2014 r. – 414 rodzin. Osoby te obok wsparcia finansowego obejmowane są również pracą socjalną oraz działaniami z zakresu aktywnej integracji, które służyć mają przywróceniu ich na rynek pracy. Niestety działania te nie zawsze przynoszą oczekiwany skutek, gdyż w wielu przypadkach mamy do czynienia z niechęcią ze strony osoby bezrobotnej, która wybrała taki sposób na życie. Wśród klientów MOPS pozostających bez pracy wiele jest osób młodych, które nie miały w

swym otoczeniu wzorców prawidłowych postaw i zachowań, niejako „odziedziczyły” brak pracy, który dotykał także ich rodziców. Osoby długotrwale bezrobotne prezentują też często postawę wyuczanej bezradności, są przeświadczone, że ich działania są daremne, że nie mają wpływu na bieg zdarzeń, w związku, z czym nie podejmują żadnej aktywności w celu zmiany swej sytuacji życiowej. Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dążą w swych działaniach do ograniczenia tego typu niekorzystnych zjawisk między innymi poprzez stosowanie narzędzi aktywnej integracji, kontraktów socjalnych mających zmotywować osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej do podjęcia wspólnych działań na rzecz wyjścia z trudnej sytuacji.

Inne , obok bezrobocia, przyczyny korzystania ze wsparcia finansowego MOPS to: niepełnosprawność, choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych a także niskie dochody, niskie renty i emerytury oraz bezdomność.

Przyczyna udzielenia wsparcia	Liczba rodzin		
	2012	2013	2014
Bezrobocie	423	497	414
Niepełnosprawność	218	289	306
Długotrwała lub ciężka choroba	163	209	230
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	92	121	138
Alkoholizm	56	67	86
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	42	42
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	14	16	15
Przemoc w rodzinie	8	4	4
Zdarzenie losowe lub klęska żywiołowa	6	4	5
Narkomania	13	17	18
Bezdomność	27	29	32

Tabela 19. Najczęściej występujące przyczyny korzystania ze wsparcia finansowego rodzin: Sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

40, 79% rodzin korzystających z pomocy społecznej to rodziny z dziećmi, w tym 10, 64% - posiadające 3 lub więcej dzieci.

Niemal 32% odbiorców pomocy stanowią gospodarstwa domowe emerytów i rencistów.

W roku 2014 ze wsparcia skorzystało łącznie 1 493 osób, co stanowi 3, 99% wszystkich mieszkańców miasta.

Wśród osób uprawnionych do korzystania z pomocy w 2014 roku było 306 rodzin, w których są osoby niepełnosprawne. Jak wynika z danych przedstawionych powyżej, liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy sukcesywnie wzrasta, tak jak liczba osób potrzebujących wsparcia z powodu długotrwałej choroby. W latach 2012 – 2014 liczba osób pobierających zasiłki stały z tytułu niepełnosprawności wzrosła o 34%. Odpowiednio o 38% i 35% wzrosła liczba zasiłków okresowych, przyznawanych z powodu choroby lub niepełnosprawności. Problem stanowi brak miejsc dla osób wymagających stałej opieki i pielęgnacji w domach pomocy społecznej. Mieszkańcy Oleśnicy, w takiej sytuacji, kierowani są do domów pomocy społecznej funkcjonujących w regionie. Pobyt w takiej placówce jest odpłatny i obciążający głównie budżet gminy. W przyszłości warto rozważyć finansowe i organizacyjne możliwości zapewnienia całodobowej opieki osobom starszym i schorowanym na terenie Oleśnicy.

Wśród świadczeń pomocy społecznej za okres 2012 – 2014 dominują zasiłki celowe i wsparcie w postaci posiłku, które są podstawowymi formami wsparcia rodzin najuboższych.

Średnia wartość takiej pomocy w roku 2014 w przeliczeniu na osobę to 529,51 zł. Natomiast w przeliczeniu na 1 osobę korzystającą, najwięcej środków przeznacza się rocznie na opłacenie pobytu w domu pomocy społecznej. W roku 2014 była to kwota 21 024,45 zł.

Pomocą obejmowane są też osoby w ramach wieloletniego programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w 2014 roku – 442 osoby. Wzrost w ciągu ostatnich 7 lat o 42 %. Z pomocy tej najczęściej korzystają najmłodszy mieszkańcy miasta, którym udzielane jest dofinansowanie do posiłków w szkołach i przedszkolach (234 osoby) oraz osoby starsze i niepełnosprawne, korzystające z usług stołówki działającej w ramach MOPS.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie różnych form pomocy udzielanych osobom potrzebującym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oleśnicy na przestrzeni 3 lat.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym udzielono wsparcia		
	2012	2013	2014
Zasiłek stały	141	167	185
Zasiłek okresowy	130	137	108
Zasiłek celowy	424	546	489
Posiłek	417	503	442
Schronienie	16	18	11
Sprawienie pogrzebu	0	5	1
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	26	34	40
Wsparcie asystenta rodziny	22	32	41
Zasiłki rodzinne	928	967	754
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	361	207	255
Świadczenie pielęgnacyjne	1 763	1 390	964
Zasiłek pielęgnacyjny – liczba świadczeń	9796	10202	10576
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	394	375	347
Dodatki mieszkaniowe	6 978	6915	6481
Dodatki energetyczne	x	x	430
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego	83	110	149
Świadczenia pieniężne z tytułu prac społecznie użytecznych	0	6	13
Stypendia socjalne dla uczniów	154	160	187

*Tabela 20. Rodzaje świadczeń udzielanych przez MOPS w latach 2012 ó 2014
ródłó: Sprawozdania Miejskiego O rodka Pomocy Społecznej*

Wiele rodzin zgłaszających się po pomoc finansową nie uzyskuje jej pomimo rzeczywistej trudnej sytuacji materialnej. Powód stanowi przekraczanie przez te osoby, często o niskich lub bardzo niskich dochodach tzw. kryterium dochodowego i niemożność udzielenia im wsparcia przez MOPS. Dotyczy to głównie osób starszych, prowadzących samotnie gospodarstwo domowe a także rodzin wielodzietnych oraz osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Osoby te objęte są opieką pracowników socjalnych, którzy wspierają je w przezwyciężaniu trudnej

sytuacji, kierowane do współpracujących instytucji mogących udzielić wsparcia w postaci darmowych posiłków, pomocy rzeczowej czy finansowej.

Ostatnio obserwowane jest też w Oleśnicy nasilenie się zjawiska bezdomności, z uwagi na złożoność przyczyn oraz szczególnie dotkliwe społeczno – ekonomiczne skutki, jest to kwestia społeczna o dużym znaczeniu, mająca swoje specyficzne, regionalne i lokalne uwarunkowania. Bezdomność to jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej, najbardziej skrajny przejaw wykluczenia społecznego, związanego z brakiem miejsca zamieszkania, z brakiem pracy i środków do życia, często z uzależnieniem od alkoholu. Dla społeczeństwa bezdomność stanowi zagrożenie bezpieczeństwa i spokoju. Chociaż liczebność bezdomnych obywateli nie jest zbyt duża, to jednak stanowi istotny problem wymagający odpowiednich działań i dużych nakładów. W roku 2014 udzielono pomocy w postaci zapewnienia schronienia 11 osobom. W wyniku nawiązania ścisłej współpracy z Oleśnickim Zarządem Rejonowym PCK uruchomiono ogrzewalnię, w której na ciepły posiłek i schronienie liczyć może kolejne 15 osób. Bezdomność warunkują liczne przyczyny, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- rozpad rodziny - zerwanie więzi formalnych, psychologicznych i społecznych oraz brak możliwości spełniania przez rodzinę jej podstawowych funkcji,
- eksmisje - prawny nakaz opuszczenia lokalu, spowodowany w większości przypadków zadłużeniem z tytułu opłat czynszowych,
- opuszczenie zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do mieszkania,
- brak stałych dochodów,
- przemoc w rodzinie,
- konflikty spowodowane brakiem tolerancji społecznej,
- uzależnienia,
- brak schronienia spowodowany: opuszczeniem Domu Dziecka, opuszczeniem szpitala psychiatrycznego,
- uchodźstwo.

Warunkiem racjonalnych i skutecznych działań na rzecz rozwiązywania problemów bezdomności, powinno być współdziałanie odpowiednich samorządowych podmiotów działających nie tylko w zakresie polityki społecznej. Zasadnym wydaje się ustalenie procedury mającej na celu ograniczenie zjawiska powstawania bezdomności ze względów administracyjnych.

Zidentyfikowane problemy:

1. Trudna sytuacja socjalno-bytowa osób z następujących grup:
 - Bezrobotni
 - Osoby niepełnosprawne
 - Osoby starsze
 - Rodziny niepełne
 - Rodziny wielodzietne
2. „Wyuczona bezradność” i niechęć do zmian wśród osób w trudnej sytuacji materialnej.
3. Występowanie ubóstwa wśród dzieci, powodujące brak możliwości przezwyciężenia złej sytuacji i dziedziczenie biedy.
4. Nasilenie się występowania problemu bezdomności.

3.2 Uzależnienia

Nie ulega wątpliwości, że jednym z najpowszechniej występujących w kraju a także w naszym mieście problemów społecznych są uzależnienia, głównie od alkoholu. Istnieją istotne powiązania między używaniem i nadużywaniem alkoholu a ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym bezdomnością. Jednak powiązania te są złożone i różnią się stopniem bezpośredniości wpływu picia alkoholu na ubóstwo i wykluczenie oraz zasięgu tego wpływu. Przeprowadzone przed kilku laty badania problemów alkoholowych, narkotycznych i związanych z przemocą w Oleśnicy, którymi objętych zostało 230 osób, doprowadziły do końcowych wniosków, które nadal pozostają aktualne:

- 1) problemy alkoholowe w naszym mieście mają nieznaczną tendencję wzrostową,
- 2) tendencja wzrostowa pozostaje w związku z nadpodażą alkoholu,
- 3) dominuje spożycie piwa i wódki wśród młodzieży i piwa i wina u osób starszych,
- 4) występuje podwyższone poczucie zagrożenia mieszkańców ze strony osób nadużywających alkoholu,
- 5) używanie alkoholu przez młodzież od 3 lat wykazuje wg dorosłych tendencje wzrostową,
- 8) problemy narkotyczne w mieście umieszcza się w dolnej granicy średniej w regionie,
- 9) występowanie problemów narkotycznych dotyczy wybranych punktów miasta -dyskotek oraz szkół,
- 10) występuje okresowa penetracja okolic szkół przez dealerów narkotykowych (głównie szkoły średnie),

- 11) zainteresowanie młodzieży szkół środkami narkotycznymi jest niskie, ogranicza się do marihuany i amfetaminy i w różnych typach szkół jest zróżnicowane,
- 12) istnieje powiązanie „rynku” narkotykowego z Wrocławiem, Bierutowem i Dobroszycami,
- 13) występują problemy przemocy dotyczącej dzieci i młodzieży,
- 14) należy monitorować problemy przemocy w szkołach, w których wskaźnik przekroczył średnią w grupie.

W roku 2014 z pomocy z powodu alkoholizmu z pomocy MOPS skorzystało 86 rodzin (ponad 50% wzrost w stosunku do roku 2012) oraz 18 rodzin z powodu narkomanii (wzrost o ponad 38%).

Bardzo ważną sprawą jest dostępność alkoholu, ponieważ jest ona czynnikiem warunkującym poziom średniego spożycia w populacji. W obecnej chwili niebezpiecznie wzrosło spożycie piwa (szczególnie wśród młodzieży), które spostrzegane jest, jako „napój chłodzący”. Według stanu na listopad 2014 w Oleśnicy liczba punktów sprzedających napoje alkoholowe wynosiła 165 punktów sprzedaży detalicznej i gastronomicznej. Poważnym problemem jest nieprzestrzeganie przez sprzedawców zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.

Niezależnie od tego, jak będziemy oceniać obecność alkoholu w naszym życiu społecznym, faktem jest, iż co trzecia interwencja rodzinna podejmowana przez policję w naszym mieście ma związek z nadużywaniem alkoholu, a większość rozbojów popełnionych zostało pod wpływem alkoholu. Wzrost konsumpcji alkoholu prowadzi również do wzrostu przestępczości nieletnich. Najczęstszym rodzajem przestępstw popełnianych przez nieletnich pod wpływem alkoholu były rozboje i wymuszenia, uszkodzenia ciała oraz bójki i pobicia.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Oleśnicy wskazuje ilość wezwań osób do podjęcia leczenia odwykowego zgłoszonych przez członków rodziny i instytucje:

Sprawy	2013	2014	30.11.2015
Ilość przyjętych wniosków	99	88	66
Ilość przeprowadzonych rozmów	48	54	36
Ilość spraw o leczenie zamknięte	0	1	4

W wyniku nadmiernego spożycia alkoholu miały miejsce interwencje domowe policji. W wielu przypadkach alkohol jest przyczyną przemocy w rodzinie. Od 3 lat systematycznie wzrasta liczba wszczęcia przez policję procedury „Niebieskiej Karty”, z 15 w roku 2012 do 35 w roku

2015.

Powyzsze zjawiska mają wpływ na powstawanie szeregu problemów społecznych.

W dniu 21 grudnia 2015 roku przyjęto Uchwałą NR XVI/120/2015 Rady Miasta Oleśnicy „Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Oleśnica w roku 2016” Program ten zgodny jest z Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015”, który za główny cel stawia sobie „Zmniejszenie ilości alkoholu spożywanego przez młodzież” Podczas opracowywania programu uwzględniono również wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”. W ramach programu realizowane są zadania własne gminy określone w Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2007 Nr 70 poz. 473 z późn. zm) oraz Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005.

W ramach realizacji powyższych zadań prowadzona jest działalność Centrum Profilaktyki Uzależnień oraz Punkt informacyjny dla osób stykających się z problemem alkoholowym.

Wielkość wsparcia udzielonego w latach 2012 – 2014 przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj wsparcia	2012	2013	2014
liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego	121	128	141
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu	36	65	27
liczba porad udzielonych osobiście w punkcie informacyjnym	448	544	472
liczba klientów Centrum Profilaktyki Uzależnień	98	107	102

Tabela 21. Rodzaje wsparcia . źródło Sprawozdania MKRPA

Picie alkoholu na rozmaite sposoby obniża również parametry zdrowotności całej populacji. Skala zjawisk i problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków pokazuje obszary szkód wynikających z obecności alkoholu w naszym życiu. Ograniczenie rozmiaru tych problemów może w istotny sposób przyczynić się do wzrostu ogólnego poczucia bezpieczeństwa.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii skupia się w swych działaniach profilaktycznych na ograniczeniu sprzedaży

napojów alkoholowych dzieciom i młodzieży oraz zapobieganiu przemocy i promowaniu zdrowego trybu życia wolnego od używek. W ramach środków, którymi dysponuje gwarantuje też stałe rozszerzanie oferty organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz stwarzania warunków do aktywnego spędzania czasu poprzez budowę i modernizację obiektów rekreacyjnych i sportowych.

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego			
	2012	2013	2014	2015
Razem	19	14	15	43
Policja	15	3	12	35
MOPS	4	11	3	8
Oświata	0	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0	0
MKRPA	0	0	0	0

Tabela 22. Liczba zgłoszonych Niebieskich Kart w latach 2012 - 2015 na terenie miasta Oleśnica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Oleśnicy

Dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Miasta Oleśnica. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane pomimo coraz większej świadomości. Zatrzymywanie problemu przemocy w „czterech ścianach” utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. W ostatnim czasie zauważalna jest tendencja wzrostowa wśród osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej, dlatego też, liczba Niebieskich Kart wzrasta. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

Przeprowadzona w roku 2013 diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Oleśnica wykazała utrzymującą się od 2011 tendencję wzrostową jeśli chodzi o liczbę zgłoszonych niebieskich kart oraz liczbę domowych interwencji policji. Znacząco wzrosła też liczba zdiagnozowanych przypadków przemocy domowej wśród uczniów (27 w 2010, 40 w 2013 roku). Według 54% profesjonalistów biorących udział w badaniu problem przemocy w rodzinie w Oleśnicy jest powszechny, 56 % wszystkich badanych zna przypadki przemocy

wśród znanych mu rodzin. Jako sposób na poprawę skuteczności działań badania wskazywali: zwiększenie działań profilaktycznych dla dzieci i rodziców, zwiększenie oferty wsparcia środowiskowego, poprawa współpracy między instytucjami.

Uchwalony uchwałą Rady Miasta Oleśnicy nr XVIII/149/2012 w dniu 29.03.2012 roku Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zakłada realizację następujących celów:

- uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie
- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie
- działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy,

Określa też główne obszary działań: działania profilaktyczne, działania interwencyjne i wspierające wsparcie opiekuńcze, psychologiczne i terapeutyczne dla ofiar przemocy. Równocześnie program wskazuje na zagrożenia w realizacji powyższych celów, którymi są stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie, bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, problem uzależnienia od alkoholu, brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

Zidentyfikowane problemy dotyczące uzależnień i przemocy w rodzinie

1. Wzrostowa tendencja problemów alkoholowych w mieście
2. Zwiększenie ryzyka zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród osób uzależnionych
3. Zwiększająca się ilość przestępstw popełnianych przez osoby pod wpływem alkoholu, zwłaszcza nieletnie.
4. Nasilanie się zjawiska przemocy w rodzinie.

3.3 Problemy społeczne występujące w rodzinach

Znaczącą część klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią rodziny, w których występują problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczych, najczęściej łączy się to z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, bezrobocie, przemoc domowa. Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego nasila się też w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Spośród ogółu rodzin korzystających z pomocy 47% stanowią rodziny niepełne, a rodziny wielodzietne ponad 20%. Dzieci i młodzież z takich rodzin nie są w stanie samodzielnie przeciwstawić się trudnej sytuacji, z drugiej strony nie mają możliwości nabywania umiejętności społecznych,

które w przyszłości zapobiegłyby ubóstwu i wykluczeniu ich własnych rodzin. Prowadzi to w wielu przypadkach do zjawiska „dziedziczenia biedy” i korzystania ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przez kolejne pokolenia.

Poważnym problemem rodzin jest występowanie przemocy domowej, w roku 2014 udzielono pomocy 130 ofiarom przemocy.

Struktura rodzin objętych pomocą w roku 2014 przedstawiała się następująco:

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba rodzin (ogółem)	Liczba osób w rodzinach
RODZINY OGÓŁEM		717	1354
o liczbie osób w rodzinie	1	422	422
	2	121	242
	3	75	225
	4	54	216
	5	28	140
	6 i więcej	17	109
O liczbie dzieci w rodzinie	1	85	225
	2	70	265
	3	28	135
	4	11	65
	5	3	20
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM		93	286
O liczbie dzieci w rodzinie	1	43	95
	2	32	106
	3	12	50
	4 i więcej	6	35

Tab. 22. Struktura rodzin obj tych wsparciem przez MOPS.
ródło : sprawozdanie MPIPS 0-3

W 2014 roku w MOPS zatrudnionych było 5 asystentów rodziny, którzy pracowali z 41 rodzinami, w tym 25 rodzinami ze wskazań Sądu Rejonowego w Oleśnicy, 16 rodzin przydzielonych w trybie określonym a art. 11 ustawy. Ogółem wsparciem asystentów zostało objętych 76 dzieci. Pracownicy socjalni MOPS we współpracy z asystentami rodziny na bieżąco monitorują sytuacje dzieci z rodzin z tzw. grup ryzyka. Współpracują z tym zakresie również z pedagogami szkolnymi, pracownikami służby zdrowia, policją, kuratorami

sądowymi, kadram świetlicy środowiskowej i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Przewidywane efekty	2013 r.	2014 r.	2015
Liczba rodzin, z którymi pracował asystent rodziny.	32	41	46
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę.	4	9	11
Liczba rodzin, które osiągnęły cele.	0	3	5

Tab. 23. Efekty pracy asystentów rodziny w latach 2013 ó 2014. .
ródłó : dane własne MOPS

Poza udzielaniem rodzinom wsparcia materialnego i objęciem najbardziej potrzebujących opieką asystenta rodziny, duży nacisk stawiany jest na wszelkiego rodzaju poradnictwo, mające na celu pomoc w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie . Liczba udzielonych porad w latach 2013 – 2014 kształtowała się w następujący sposób:

Poradnictwo specjalistyczne	2013	2014	stan na 30.09.2015
Liczba porad psychologicznych - indywidualnych	324	122	450
Liczba porad psychologicznych – warsztaty grupowe	71	120	0
Liczba porad prawnych	87	96	99

Tab. 24. Poradnictwo specjalistyczne w latach 2013 ó 2014. .
ródłó : dane własne MOPS

Pomimo udzielania wsparcia rodzinom w kryzysie, nie zawsze udaje się przezwyciężyć wszystkie problemy. Poniższa tabela przedstawia dane na temat dzieci przebywających w różnych formach pieczy zastępczej.

Forma pieczy zast pcej	2013	2014	30.09.2015
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	28	38	45

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	12	15	10
Liczba dzieci przebywających w Rodzinnych Domach Dziecka	0	0	4
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	16	23	31

Tab. 25. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2013 ó 2014. .
ródłó : dane własne MOPS

Rodzice naturalni wszystkich dzieci powierzonych opiece rodzinom zastępczym i instytucjonalnym placówkom wymagają wsparcia i rozbudzenia motywacji do zmiany swojego życia i stworzenia dzieciom możliwości powrotu do domu rodzinnego.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka.

Zidentyfikowane problemy występujące w rodzinach

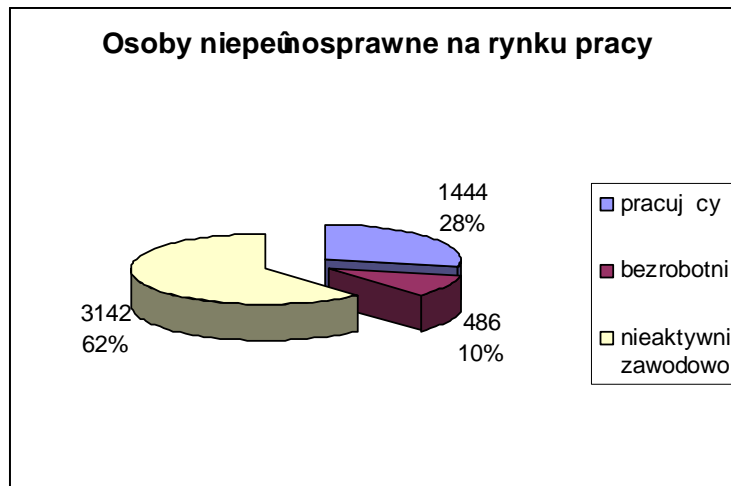
1. Brak zainteresowania rodziców problemami dzieci i młodzieży.
2. Powiązanie problemu nieprawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych z występowaniem problemu alkoholowego w rodzinie oraz bezrobocia i wynikającego z niego ubóstwa.
3. Przewaga wśród rodzin korzystających z pomocy rodzin niepełnych, znaczny udział rodzin wielodzietnych.
4. Dziedziczenie przez dzieci niewłaściwych postaw, „dziedziczenie biedy”.
5. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

3.4 Problemy osób starszych i niepełnosprawnych

Cechą zachodzącej zmiany demograficznej jest rosnący udział osób starszych w populacji. W Oleśnicy w roku 2011 zamieszkiwały 5502 osoby powyżej 65 roku życia, w 2014 roku już 6338. W ciągu ostatnich 16 lat liczba ta wzrosła o 54%. Największa dynamika wzrostu dotyczy osób powyżej 85 roku życia. W 2005 były to 282 osoby, w 2011 – 472 osoby, w 2014 – 547 osób, oznacza to wzrost o **ponad 93%** w ciągu niecałych 10 lat. Znaczący wzrost odnotowano

też w grupie osób w wieku 75-79 lat. Równocześnie migracje osób młodych oraz zmiana modelu rodziny powodują samotne zamieszkiwanie osób starszych, co zwiększa prawdopodobieństwo wykluczenia społecznego. Zmiany te oraz dotychczasowe marginalne traktowanie problematyki osób starszych w lokalnej polityce społecznej, ograniczające się do zapewnienia usług opiekuńczych osobom całkowicie niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania, przekładają się na istnienie w mieście dużej, stanowiącej ponad 15% ogółu mieszkańców grupy społecznej, która wymaga stworzenia warunków do integracji wewnątrz i międzypokoleniowej mającej na celu zapobieganie alienacji osób starszych i zwiększanie możliwości ich aktywnego udziału w życiu społecznym. Oleśnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku ze swoją ofertą trafia do stosunkowo niewielkiej grupy osób (ok. 300 uczestników), które charakteryzują się wewnętrzną motywacją do działania i aktywności. Są to z reguły osoby lepiej wykształcone i młodsze (poniżej 75 r. życia), wśród słuchaczy przeważają kobiety. Skutkiem takiej sytuacji jest istnienie dużej grupy osób, które pozostają bierne, aktywność społeczną ograniczają do sporadycznych kontaktów w najbliższym otoczeniu (rodzina, sąsiedzi), spośród nich znaczna liczba to osoby samotne, borykające się z problemami ekonomicznymi i zdrowotnymi, posiadające ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu. Dużym problemem tej grupy jest niskie poczucie własnej wartości, poczucie braku wpływu na swoją sytuację życiową, uzależnienie od pomocy osób trzecich. Są to osoby, którym brak też nawyku prowadzenia aktywnego trybu życia, z wiekiem znacznie obniżyły też swoje oczekiwania i potrzeby co do jakości życia. W ślad za tymi przemianami musi nastąpić zmiana stosunku społeczeństwa do starości i osób starszych, charakteryzująca się między innymi dążeniem do przedłużenia ich aktywności życiowej i aktywnego trybu życia a przez to poprawą ich funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Według danych z przeprowadzonego w 2002 roku Powszechnego spisu Ludności w Oleśnicy zamieszkuje ponad 5 tysięcy osób niepełnosprawnych.

Wykres 3. Status osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Źródło: GUS

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia osobom niepełnosprawnym w postaci wypłacania zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, pracy socjalnej, specjalistycznych usług opiekuńczych. W strukturach MOPS funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, z którego usług korzystają osoby niepełnosprawne. W ramach umów zawartych pomiędzy Miastem a organizacjami pozarządowymi, świadczone są usługi rehabilitacyjne i prowadzone działania profilaktyczne.

Grupą wymagającą szczególnego wsparcia wśród osób z niepełnosprawnościami są osoby z zaburzeniami psychicznymi. Według raportu Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego opracowanego przez Państwowy Zakład Higieny w okresie od roku 1997 do 2010 liczba osób z zaburzeniami psychicznymi niemalże się podwoiła, nastąpił wzrost o 88%. Stanowi to największy odsetek w Europie. O 63% częściej do poradni zdrowia psychicznego z powodu zaburzeń trafiają mieszkańcy miast niż wsi. Na terenie Dolnego Śląska w 2013 roku na oddziałach psychiatrycznych hospitalizowanych było 4 600 pacjentów podczas gdy w roku 2012 tylko 2 900 osób. (źródło: wroclaw.stat.gov.pl). Eksperti zauważają też znaczny wzrost zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży.

Sytuacja ta ma odzwierciedlenie również w Oleśnicy, w roku 2014 liczba pacjentów Poradni Zdrowia Psychicznego wyniosła 1087 osób, podczas, gdy w roku 2013 było to 989 pacjentów. Spośród 161 klientów MOPS pobierających zasiłek stały z tytułu niepełnosprawności 28 % stanowią osoby z zaburzeniami psychicznymi. W działającym na terenie miasta Środowiskowym Domu Samopomocy w zajęciach uczestniczy 30 osób. Jest to jednak tylko niewielki odsetek osób wymagających wsparcia. Rosnąca liczba osób z problemami

psychicznymi funkcjonuje nadal w świecie pełnym stereotypów, gdzie osoby takie najczęściej są izolowane, nie mają łatwego dostępu do wsparcia, choćby w postaci uzyskania podstawowych informacji. Długotrwałe funkcjonowanie w sytuacji wykluczenia z życia społecznego, zależności od rodziny i uzależnienia od pasywnych form pomocy społecznej nie sprzyja dążeniu do aktywności, podejmowaniu inicjatywy. Dotychczasowy brak szerokiej oferty terapeutycznej sprawił, że w leczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi dominuje leczenie farmakologiczne. Także sytuacja na rynku pracy nie sprzyja aktywności społecznej i integracji. Stopa bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych psychicznie jest ponad dwukrotnie wyższa niż wśród osób niepełnosprawnych ogółem i wynosi 35%. Analiza sytuacji przeprowadzona przez pracowników MOPS oraz instytucji, które działają w obszarze pomocy społecznej na terenie miasta wskazują, iż wiele osób z zaburzeniami psychicznymi nie korzysta z żadnej formy pomocy, często nawet nie jest pod opieką Poradni Zdrowia Psychicznego, dotyczy to w wielu przypadkach osób cierpiących na depresję.

Przeprowadzone w 2008 roku, na zlecenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy, badania wśród osób niepełnosprawnych z terenu Oleśnicy wskazały następujące, problemy tej grupy:

- brak miejsc pracy dla niepełnosprawnych
- brak wystarczającej bazy dydaktycznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych (przedszkola, szkoły dostosowane dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową poruszających się na wózkach)
- zbyt małą ilość działań terapeutycznych, trudny dostęp do usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych
- niewystarczająca ilość publikacji dostępnych dla osób niepełnosprawnych o charakterze informacyjnym
- brak grup wsparcia
- brak miejsc w warsztatach terapii zajęciowej, zakładach aktywności zawodowej
- bariery architektoniczne
- brak stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych

Zidentyfikowane problemy społeczne dotyczące osób starszych i niepełnosprawnych

1. Trudna sytuacja materialna osób starszych i rodzin, w których jest osoba niepełnosprawna.
2. Niska liczba osób starszych i niepełnosprawnych aktywnych społecznie i zawodowo.
3. Rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi.

4. Niewystarczający poziom dostępu do usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

IV Główne problemy społeczne w opinii mieszkańców miasta Oleśnica

4.1 Metodologia badania

Celem badania było zdiagnozowanie problemów społecznych dotyczących mieszkańców Oleśnicy.

Do celów szczegółowych badania należało ustalenie:

- Zbadanie skali dominujących problemów społecznych;
- Ocena przyczyn występowania ww. problemów na poziomie miasta i określenie kategorii osób nimi dotkniętych
- Działań podejmowanych w celu rozwiązania problemów społecznych na poziomie miasta,

Metoda badania

Badanie zostało przeprowadzone poprzez wykorzystanie kwestionariusza ankietowego. Spośród 150 rozdanych ankiet, zwróconych zostało 90.

Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród przedstawicieli instytucji i organizacji działających w zakresie problemów i potrzeb społecznych w Oleśnicy. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, nauczycieli, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Zakres tematyczny badania

W ankietach poruszone zostały kwestie związane z:

Zjawiskiem ubóstwa wśród mieszkańców

Problemami osób starszych i niepełnosprawnych

Problemem uzależnień

Bezpieczeństwem w miejscu zamieszkania

Zjawiskiem przemocy w rodzinie

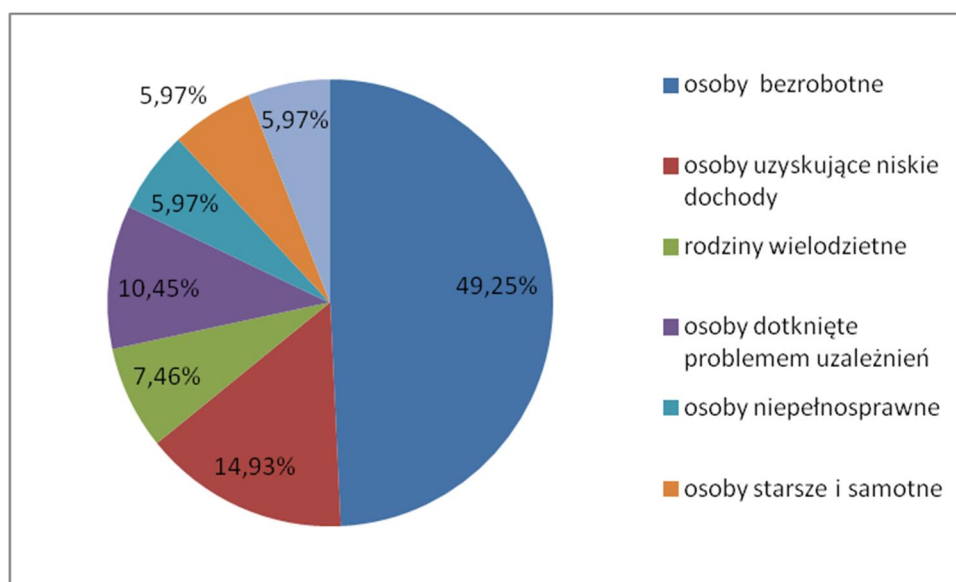
Poziomem zabezpieczenia potrzeb mieszkańców przez instytucje pomocy społecznej

Sytuacją dzieci i młodzieży w rodzinie i środowisku

4.2 Wyniki badania

Zjawisko ubóstwa w rodzinie mieszkańców Oleśnicy

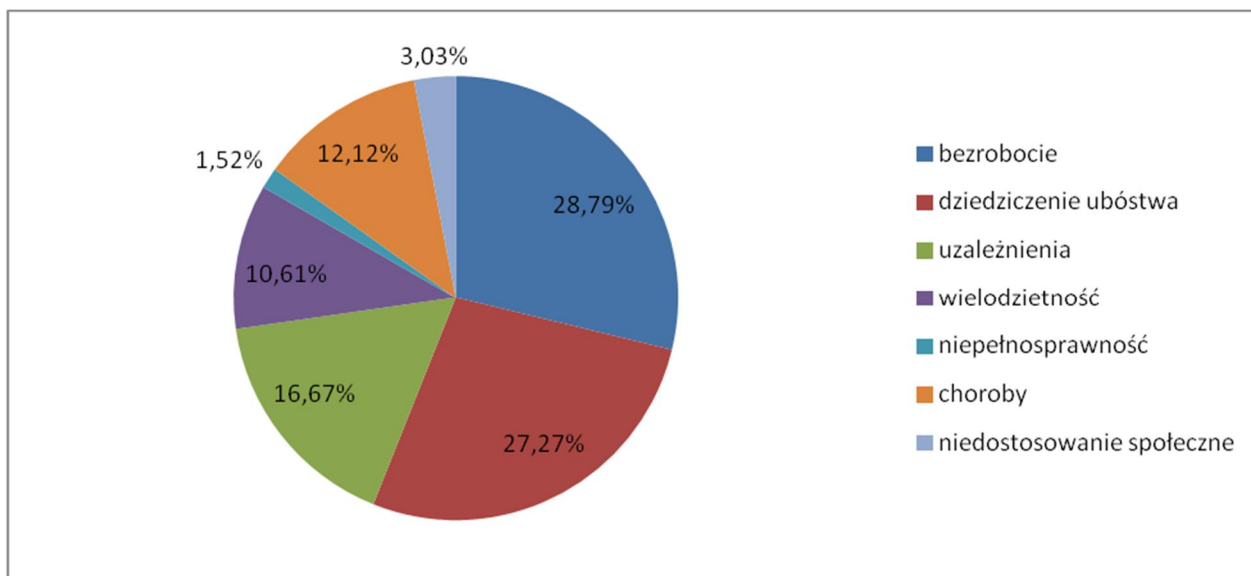
Spośród podanych kategorii osób badania wskazali osoby bezrobotne jako najbardziej zagrożone ubóstwem, w następnej kolejności były to osoby o niskich dochodach i osoby uzależnione. Tylko 7,46% wskazało rodziny wielodzietne jako znajdujące się w sytuacji zagrożonej ubóstwem.

Wykres 4. Kategorie osób zagrożonych ubóstwem

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

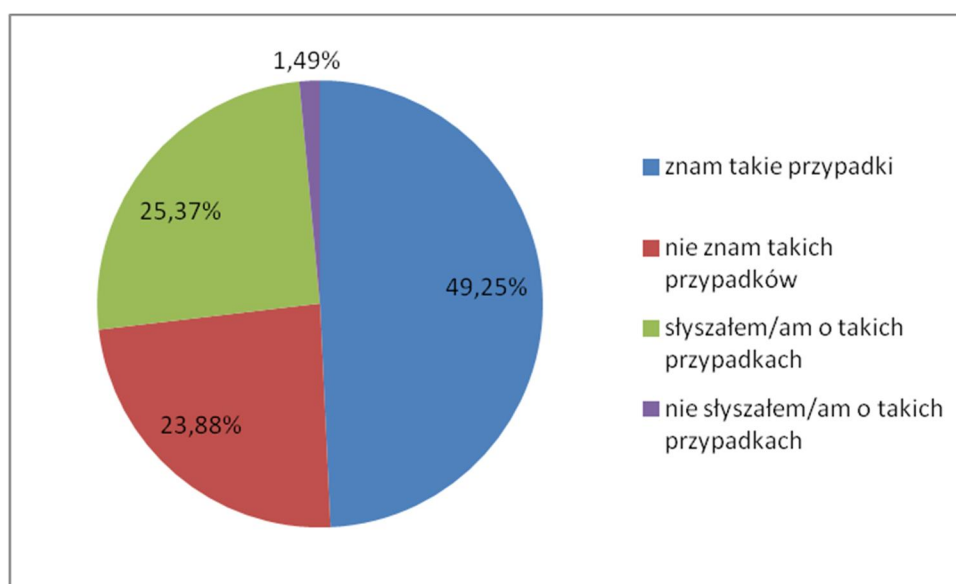
Zapytani o przyczyny pozostawiania osób w trudnej sytuacji materialnej ankietowani w 22,27% wskazali na zjawisko dziedziczenia ubóstwa, czyli przejmowania negatywnych wzorców biernych zachowań. Kolejną przyczyną trudnej sytuacji materialnej są wg badanych uzależnienia – 16,67% wskazań. 28,79% uznało, że ubóstwo najczęściej jest wynikiem pozostawiania bez pracy. 10,61% osób zauważa związek ubóstwa z liczbą posiadanego potomstwa, najmniej – 1,52% za przyczynę ubóstwa uważa niepełnosprawność

Wykres 5. Przyczyny ubóstwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Połowa badanych zna wiele rodzin dotkniętych ubóstwem, co trzeci zna nieliczne takie rodziny, nie było wśród respondentów osoby, która nie słyszałaby o rodzinach w trudnej sytuacji materialnej w swoim otoczeniu.

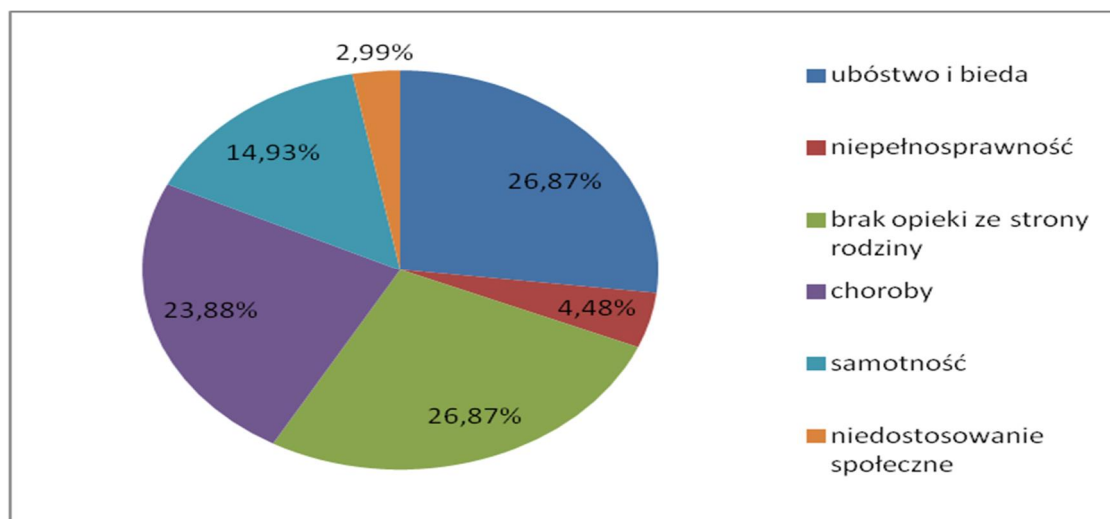
Wykres 6. Czy w Państwa gminie występuje problem bezdomności?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Problemy osób starszych i niepełnosprawnych

26,87% badanych wskazało, na brak pomocy ze strony rodziny jako główną przyczynę problemów osób starszych, tyle samo upatruje przyczyny trudnej sytuacji seniorów w ich

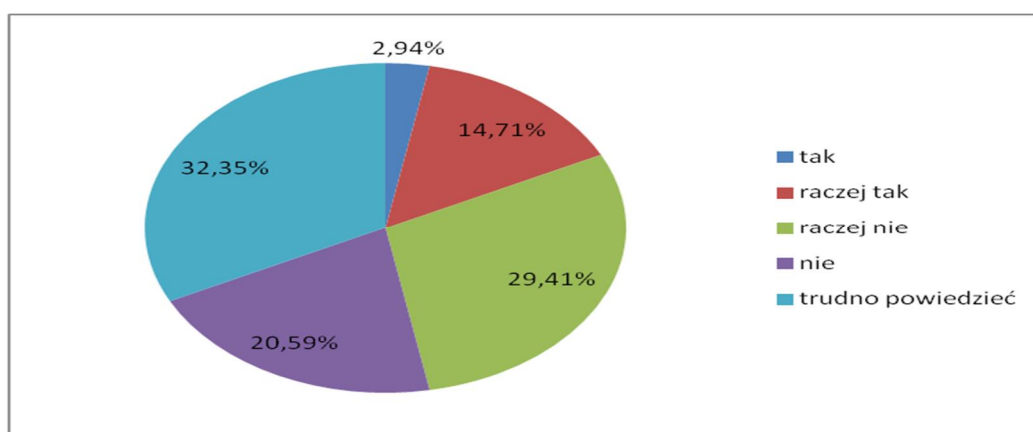
sytuacji materialnej, 23,88% w chorobach. Niemal 15% uznaje, iż osobom starszym najbardziej doskwiera samotność.

Wykres 6. Problemy osób starszych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

50% badanych wskazało, iż oferta pomocy osobom starszym jest raczej niewystarczająca a tylko 17,65 uznaje pomoc osobom starszym za wystarczającą. Jest to całkowite odwrócenie proporcji w stosunku do badania przeprowadzonego w roku 2009. świadczy to dobitnie o rosnącym problemie starzenia się społeczeństwa i związanych z tym problemów z opieką nad seniorami. 32,35% spośród badanych nie ma zdania na temat usług na rzecz osób starszych świadczonych na terenie Oleśnicy.

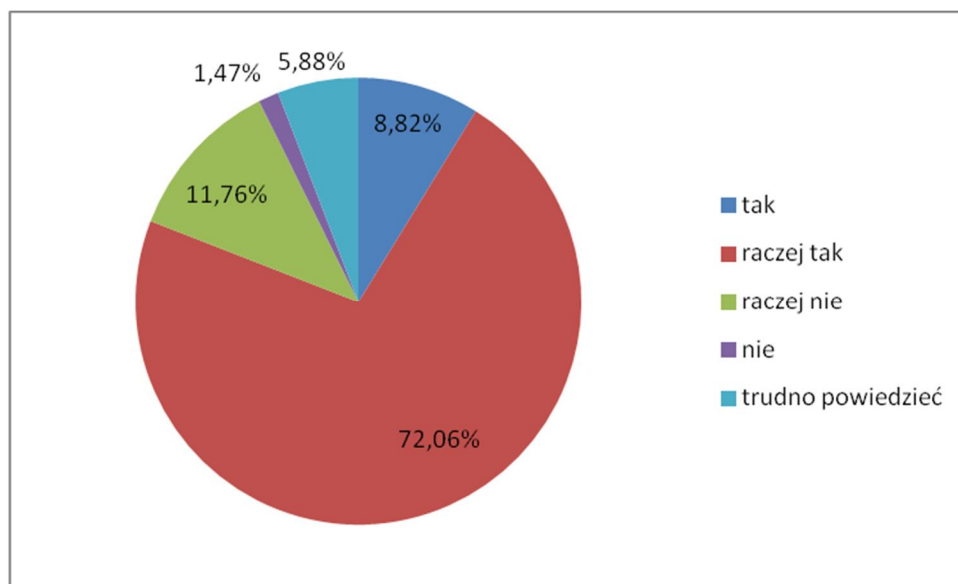

Wykres 7. Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Osoby niepełnosprawne są według przeprowadzonych badań akceptowane w środowisku lokalnym, twierdzi tak aż 80,88% badanych. Choć przewaga odpowiedzi „raczej tak” nad

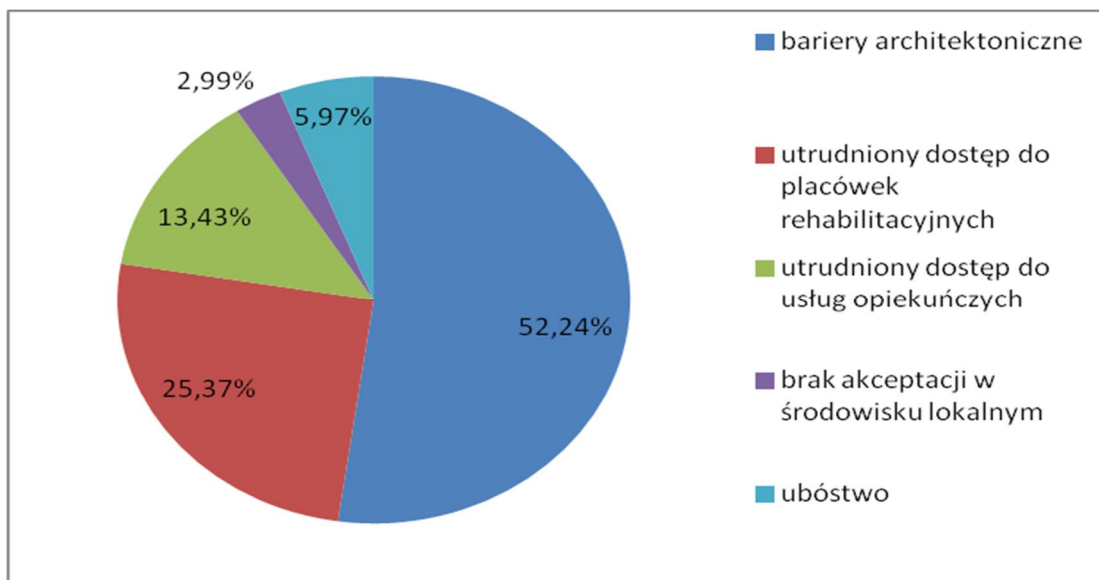
zdecydowanym „tak” świadczyć może o tym, iż sytuacja osób niepełnosprawnych aż tak wspaniale się nie przedstawia.

Wykres 8. Osoby niepełnosprawne w środowisku

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

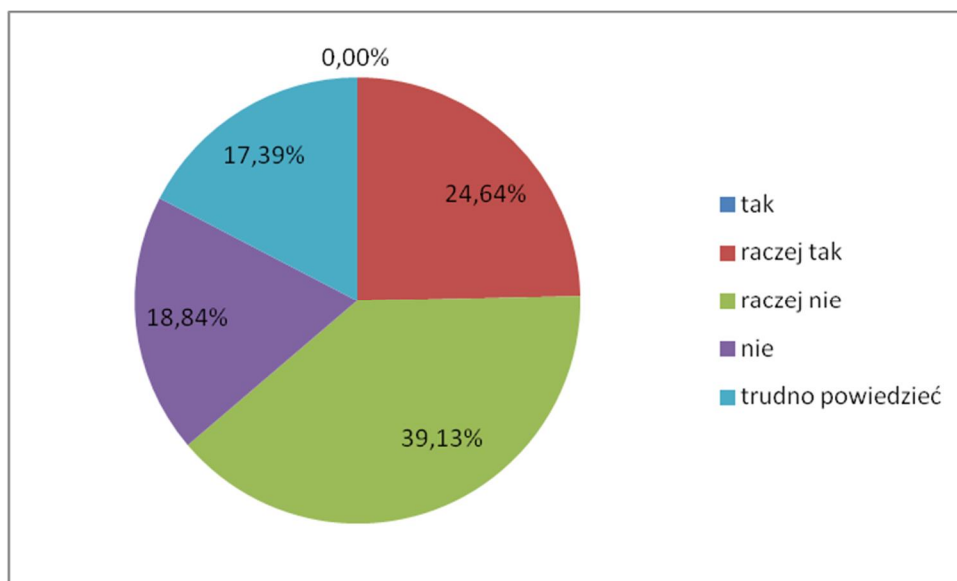
Pomimo wielu inwestycji likwidujących bariery architektoniczne w mieście nadal 52,24% osób ankietowanych uważa je za podstawowy problem osób niepełnosprawnych. 25,37 % jako poważny problem społeczny związany z niepełnosprawnością widzi utrudniony dostęp do rehabilitacji. Zdaniem 5,97% osoby niepełnosprawne zagrożone są ubóstwem

Wykres 9. Problemy społeczne osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

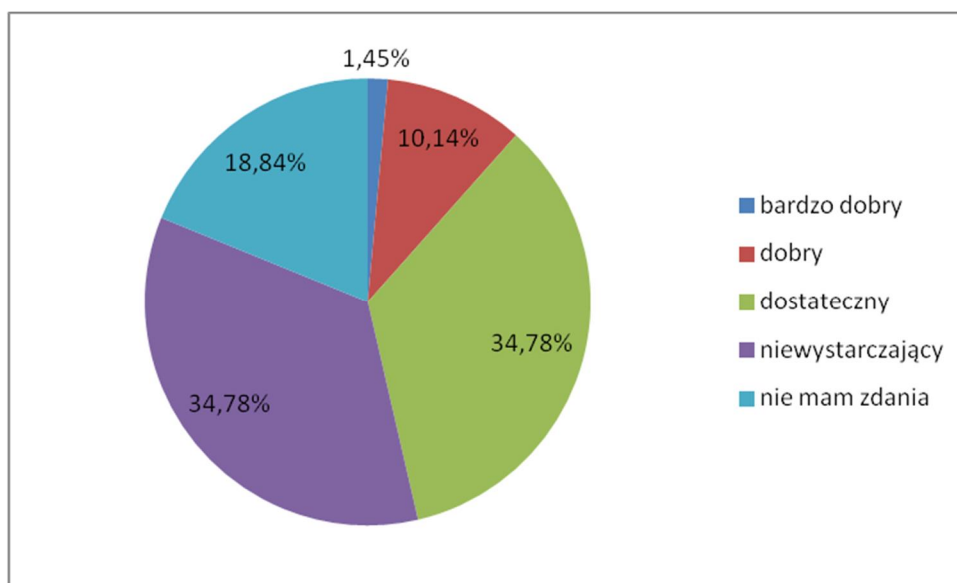
Nikt z badanych nie stwierdził, że wsparcia skierowana do osób niepełnosprawnych jest wystarczająca. Ponad 55% badanych uważa, iż oferta świadczona przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i placówki służby zdrowia jest niewystarczająca.

Wykres 10. Oferta pomocy osobom niepełnosprawnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Szczególną grupę wśród osób niepełnosprawnych stanowią dzieci. Tu rozkład odpowiedzi na pytanie o dostępność wsparcia był następujący. Tylko 11,59% osób badanych uznało, że dostęp rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi do usług i rehabilitacji jest dobry lub bardzo dobry. 34,78% stwierdziło, że stan istniejący jest dostateczny, tyle samo, że niewystarczający.

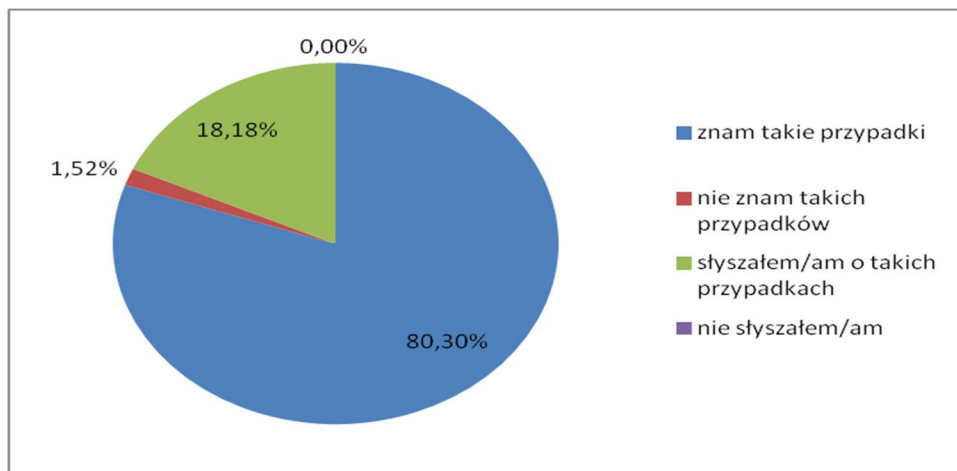

Wykres 11. Dostęp do rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Problem uzale nie

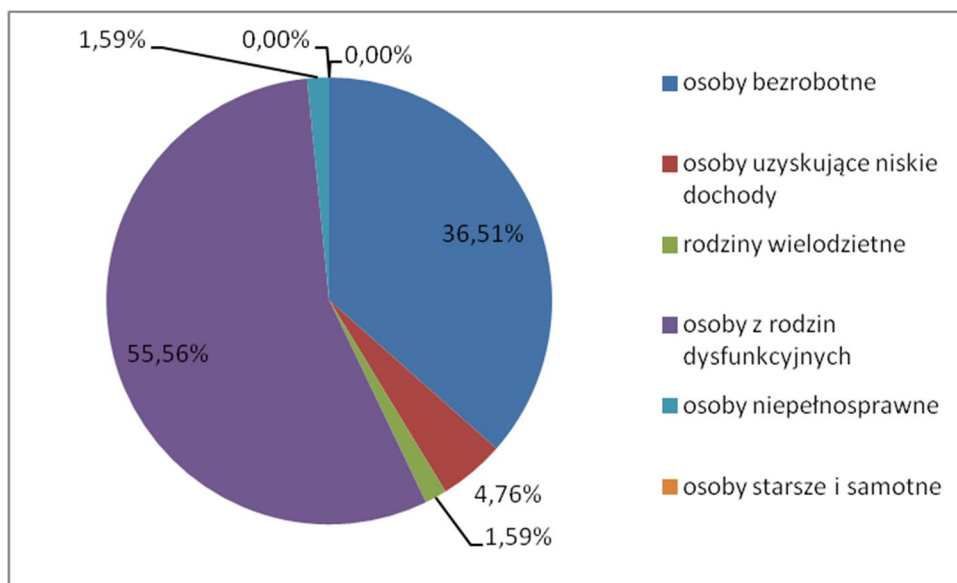
Osoby biorące udział w badaniu ankietowym zapytano jak oceniają skalę problemu uzależnień na terenie miasta. 80,3% zna przypadki osób uzależnionych. Tylko 1,52% zaznaczyło odpowiedź „nie znam takich przypadków”, żaden z respondentów nie zaznaczył odpowiedzi „Nie słyszałem o przypadkach uzależnień”.

Wykres 12. Skala problemu uzależnień.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Według badanych najbardziej zagrożone są osoby z rodzin dysfunkcyjnych, osoby bezrobotne oraz ubogie.

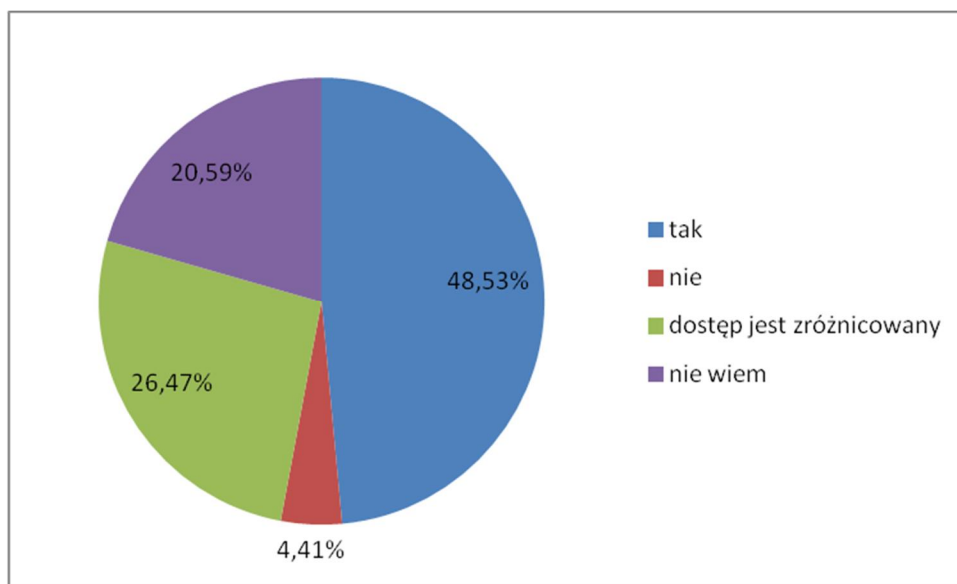

Wykres 13. Kategorie osób zagrożonych uzależnieniami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Problemem z jakim boryka się społeczność lokalna w zakresie profilaktyki uzależnień jest zbyt łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków wśród dzieci. Tylko 4,41% sądzi, że dzieci mają

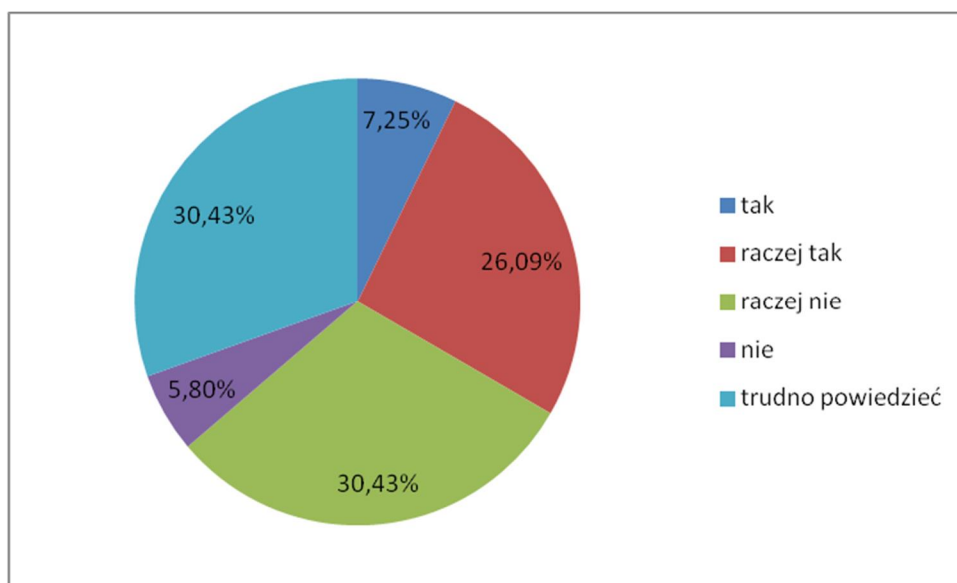
ograniczony dostęp do tych środków. 48,53% uznaje, że dostęp jest łatwy a 26,47% - zróżnicowany. 20,59% respondentów nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 14. Czy dzieci mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Niezadowolająca jest wśród ankietowanych ocena oferty pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza, profilaktyczna). Ponad 36,23% osób stwierdza, iż oferta ta jest niewystarczająca lub raczej niewystarczająca. W dalszej części badania, w pytaniach otwartych respondenci proponowali zwiększenie atrakcyjności programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

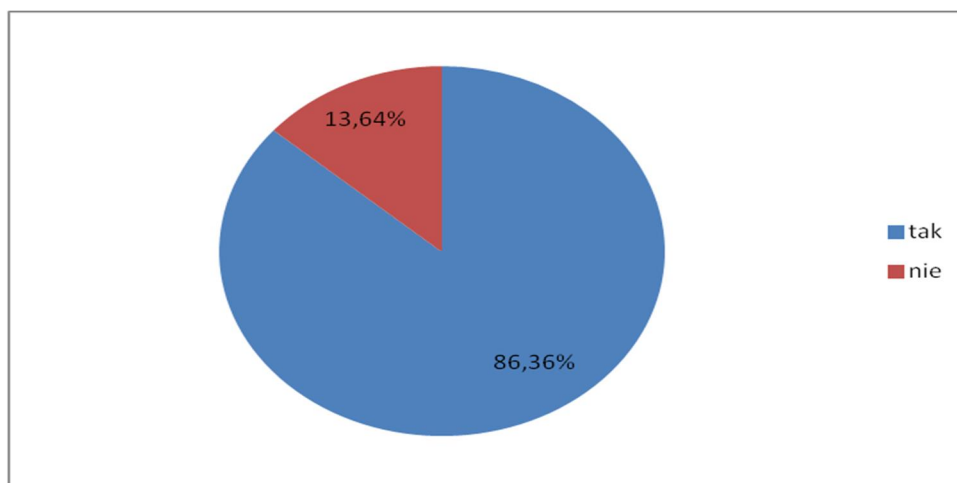

Wykres 15. Ocena działań wspierających w zakresie alkoholizmu i narkomanii.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania

Zapytano też badanych o poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania

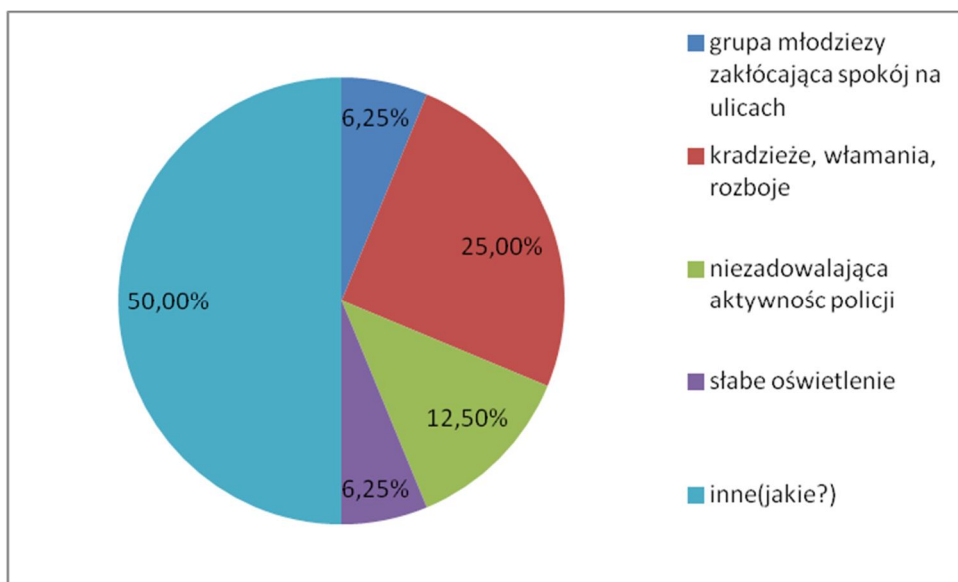

Wykres 16. Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

86,36 % ankietowanych mieszkańców Oleśnicy czuje się bezpiecznie w swoim najbliższym otoczeniu. Natomiast 13,64% nie czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

Pomimo takiego rozkładu odpowiedzi na pytanie "Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?" w dalszym ciągu badania, w pytaniach otwartych osoby wskazują na przyczyny braku bezpieczeństwa 25% - kradzieże, rozboje, włamania, 12,5% - niezadowolająca aktywność policji. 50% badanych wskazywało na inne przyczyny braku bezpieczeństwa, wśród nich najczęściej pojawiały się osoby nietrzeźwe i groźne psy.

Wykres 17. Przyczyny odczuwania braku bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania

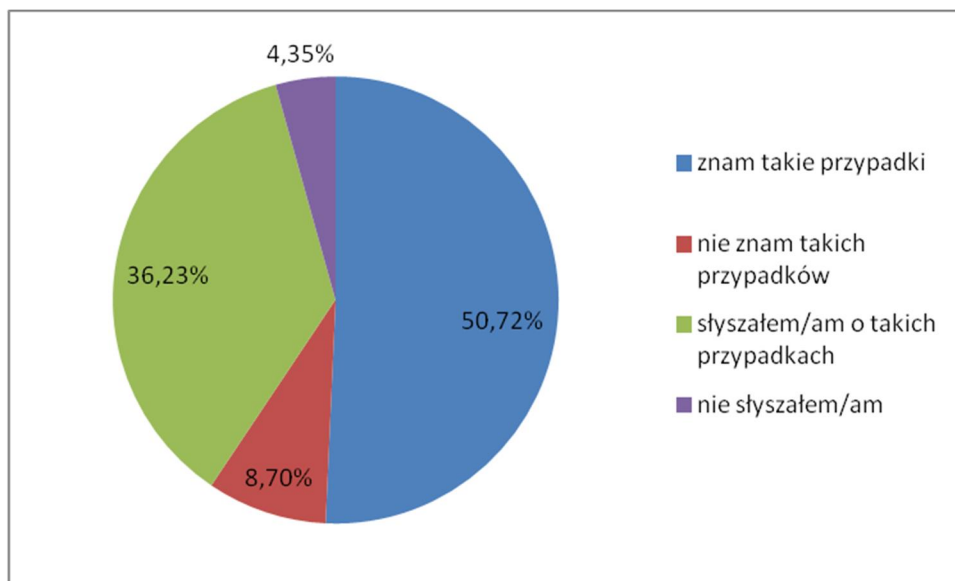
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Na pytanie jak można poprawić sytuację w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży badani podają następujące propozycje:

- Monitoring miejsc, w których przebywają dzieci i młodzież
- Większa częstotliwość patroli policyjnych
- Reagowanie osób dorosłych na niewłaściwe zachowania dzieci i młodzieży w miejscach publicznych
- Walka z narkomanią
- Poprawa dostępu do informacji o formach pomocy w sytuacji zagrożenia
- Prowadzenie zajęć teoretycznych i praktycznych z zakresu bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży

Zjawisko przemocy w rodzinie

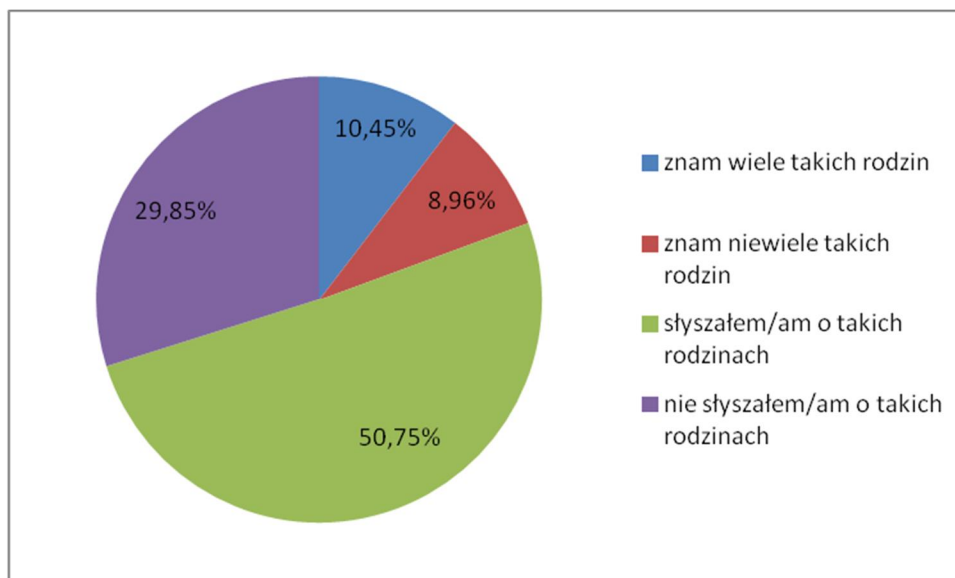
Respondentom znane jest zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Oleśnicy. 86,95% zna lub słyszało o takich przypadkach. Tylko 8,7% spośród osób badanych nie zna przypadków, w których pojawia się ten problem.

Wykres 18. Ocena występowania zjawiska przemocy domowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

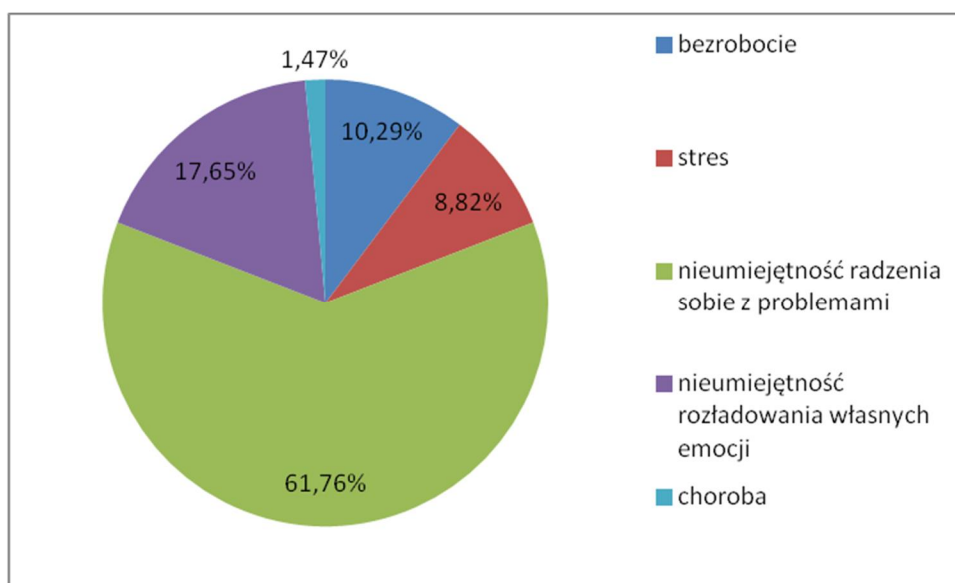
W kolejnym pytaniu poruszyliśmy kwestię przyczyn przemocy wobec dzieci. 29,85% nie słyszało o takich przypadkach, 19,41 % zna takie rodziny a 50,75% słyszało o występowaniu tego problemu wśród rodzin zamieszkujących w Oleśnicy.

Wykres 19. Ocena występowania przemocy wobec dzieci.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W kolejnym pytaniu poruszyliśmy kwestię przyczyn przemocy. Tak kształtował się rozkład odpowiedzi wśród badanych:

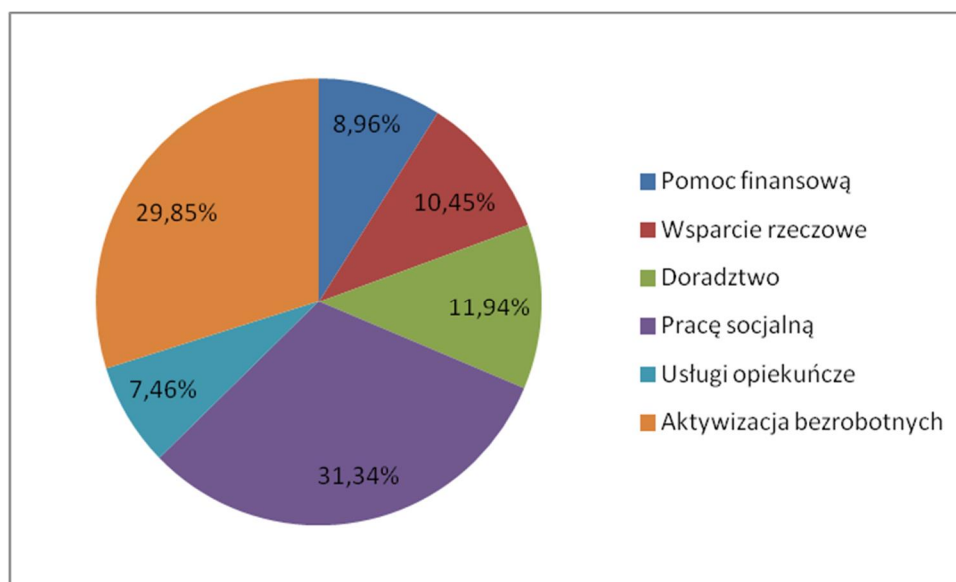
Wykres 20. Przyczyny występowania przemocy w rodzinie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Szczególnym przypadkiem przemocy wobec dzieci jest wykorzystywanie seksualne. Skala tego zjawiska w odczuciu badanych jest nieco mniejsza, niemal 59% w ogóle nie słyszało o takich przypadkach. 7,35% wie o przypadkach przemocy seksualnej wobec dzieci a 33,82% tylko o nich słyszało.

Poziom zabezpieczenia potrzeb mieszkańców przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe

Według ankietowanych pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oleśnicy jest adekwatna do potrzeb mieszkańców. W 71 % uważają oni, że MOPS zapewnia wystarczające wsparcie osobom potrzebującym. Tylko 12% uważa, że nie spełnia ono oczekiwań klientów. Spośród różnorodnych form wsparcia jakimi dysponują instytucje pomocy społecznej ankietowani wskazali, iż najbardziej potrzebna jest pomoc pozafinansowa w postaci pracy socjalnej – 31,34% wskazań oraz aktywizacji osób bez zatrudnienia – 29,85 wskazań. Pomoc finansowa uzyskała 8,96% wskazań. Ważną formą wsparcia okazało się dla respondentów również doradztwo (11,94) oraz pomoc rzeczowa (10,45%). Najmniej wskazań uzyskały usługi opiekuńcze – 7,46%.

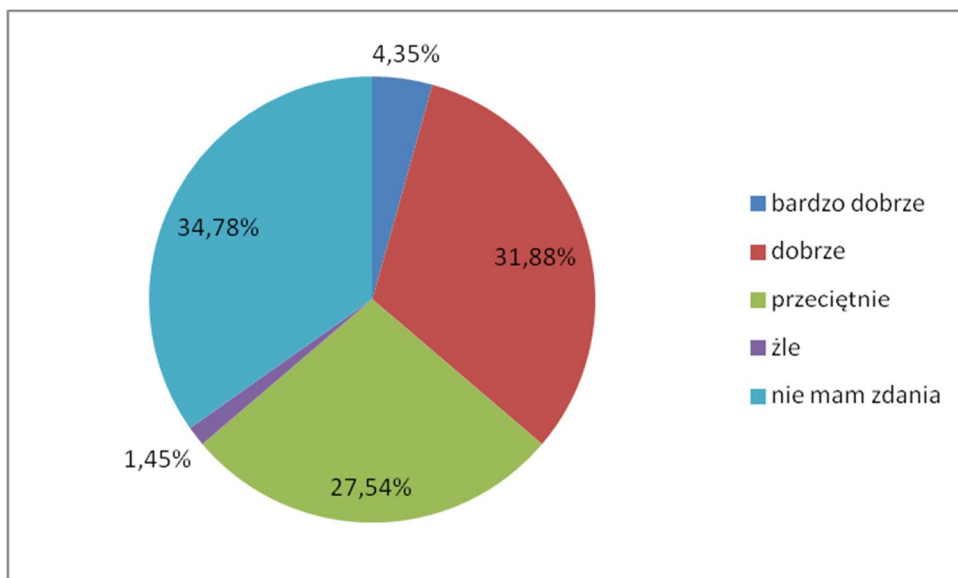

Wykres 21. Formy wsparcia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W ramach badań ankietowych zapytano również o stopień satysfakcji klientów z jakości usług świadczonych przez pracowników instytucji publicznych z sektora pomocy społecznej.

36,23% dobrze ocenia poziom ich pracy. Aż 34,78% nie ma zdania na ten temat. 27,54% twierdzi, iż usługi świadczone są na poziomie przeciętnym, tylko 1,45% źle ocenia pracę instytucji pomocy społecznej.

Wykres 22. Ocena jakości usług instytucji pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Z odpowiedzi na kolejne pytanie, dotyczące pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe, wywnioskować można, że jest to dziedzina mało znana ankietowanym.

Aż 39 % spośród nich nie potrafiło ocenić adekwatności wsparcia proponowanego przez te instytucje. 40,58% uważa, że oferta NGO's nie zaspokaja potrzeb. 20,29% badanych uważa, że jest ona wystarczająca.

V Analiza zasobów

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie miasta lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

5.1 Infrastruktura pomocy społecznej na terenie miasta

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w mieście. Kadre jednostki stanowią ogółem 43 osoby, w tym 15 pracowników socjalnych. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców miasta, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Od kilku lat MOPS sukcesywnie rozszerza swą ofertę pomocy mieszkańcom Oleśnicy o nowe formy wsparcia, korzystając z zewnętrznych źródeł finansowania oraz wdrażając nowe zadania.

Zadania realizowane przez MOPS w zakresie:

1) pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.). Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie z uwzględnieniem podziału na następujący typ zadań:

a) zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym,

b) zadania własne gminy,

c) zadania zlecone z zakresu administracji rządowej;

2) dodatków mieszkaniowych, które są realizowane jako zadanie własne gminy zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 966, z późn. zm.).

3) świadczeń rodzinnych, które są wykonywane jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 114).

4) świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które są wykonywane jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228, z późn. zm.).

5) zasiłków dla opiekunów, które są wykonywane jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

6) przyznania Karty Dużej Rodziny zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 755).

7) dodatku energetycznego zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 984, z późn. zm.).

8) przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

9) wsparcia rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 135, z późn. zm.).

10) profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należących do zadań własnych gminy zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356).

11) realizacja Programu działań na rzecz rodzin wielodzietnych pod nazwą „Oleśnicka Karta Dużej Rodziny” na podstawie uchwały Nr XLIV/343/2014 Rady Miasta Oleśnicy z dnia 29 maja 2014 r.

12) prowadzenie prac społecznie użytecznych oraz Programu Aktywnej Integracji (PAI) na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

13) inne zadania na podstawie uchwał rady miasta, zawartych umów i porozumień

światlica rodowiskowa realizuje Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii poprzez prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, wychowawczej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Placówka ta podejmuje na rzecz swoich wychowanków oraz ich rodzin szereg działań:

- Profilaktycznych, mających na celu wspieranie posiadanych przez dziecko zdolności i umiejętności oraz kształtowanie pozytywnych interakcji społecznych:
- Wychowawczych, kształtujących właściwe postawy i zachowania, uczących kreatywnego gospodarowania czasem wolnym oraz przygotowujących do samodzielnego podejmowania inicjatyw:
- Kompensacyjnych, których celem jest minimalizowanie zaniedbań wychowawczych i edukacyjnych

Stała liczba miejsc w placówce wsparcia dziennego to 36. Placówka jest inicjatorem wielu zajęć i spotkań dla szerszej grupy dzieci w wieku do 13 roku życia.

W planie na rok 2016 jest uruchomienie świetlicy dla młodzieży z terenu Oleśnicy, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych.

rodowiskowy Dom Samopomocy

Udzielanie oparcia społecznego osobom niepełnosprawnym. ŚDS realizuje zadania m.in. poprzez: usługi terapeutyczno-rehabilitacyjne i kulturalno-rekreacyjne, w tym treningi zaradności życiowej i umiejętności społecznych oraz spędzania wolnego czasu, socjoterapia, rehabilitacja ruchowa, różne formy terapii zajęciowej, usługi socjalno-prawne, współpracę z instytucjami i organizacjami, organizację wyjazdów rehabilitacyjnych i wycieczek, organizację zajęć i spotkań integracyjnych.

Oferta jednostki skierowana jest do osób niepełnosprawnych intelektualnie, rodzin, opiekunów.

Centrum Profilaktyki Uzależnień wraz z Punktem Informacyjnym

Do zadań Centrum należy w szczególności: informowanie o zakresie możliwości uzyskania pomocy w sytuacji choroby alkoholowej i innych uzależnień, organizowanie pomocy dla ofiar przemocy, organizowanie zajęć terapeutycznych, współpraca z mediami w tym lokalnymi w zakresie profilaktyki od uzależnień, monitorowanie zjawisk sprzyjających powstawaniu uzależnień.

Punkt opieki nad chorym w domu

świadczenie usług opiekuńczych osobom samotnym i samotnie zamieszkującym które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, rodzina nie jest w stanie tej pomocy zapewnić

Kuchnia ze stołówką

Dożywianie – obiady (ciepły posiłek).

Oferta jednostki skierowana jest do ludzi biednych, bezdomnych, uzależnionych od alkoholu.

Orodek Interwencji Kryzysowej

Poradnictwo psychologiczne, prawne, terapia indywidualna i grupowa, pomoc profesjonalistów w zakresie rozwiązywania problemów: uzależnień (alkohol, narkotyki, hazard), rodzinnych, wychowawczych, Oferta jednostki skierowana jest do: osób w sytuacjach kryzysowych związanych z uzależnieniami, osób mających problemy wychowawcze z dziećmi, ofiar i sprawców przemocy domowej, osób współuzależnionych.

5.2 Placówki o wiatowe

Ważnym elementem na mapie zasobów mających przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz do zapobiegania ich powstawaniu są placówki oświatowe.

Przedszkola, które są bardzo ważnym ogniwem edukacji, zwłaszcza dla dzieci, których rozwój psychomotoryczny przebiega nieharmonijnie, z opóźnieniem lub jest poważnie zaburzony. Wychowanie przedszkolne może stać się nadzwyczajną szansą wyrównywania opóźnień oraz profilaktyki pozwalającej na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej. Tego rodzaju funkcja placówek przedszkolnych jest szczególnie ważna, nie istnieje bowiem żadne inne miejsce, gdzie jest ona realizowana równolegle. Jako, że rodzice takich dzieci nie radzą sobie z wychowaniem ze względu na brak wiedzy i nadmierny stres,

brak opieki przedszkolnej oznacza, że są one pozbawione jakiegokolwiek pomocy właśnie w okresie największej podatności na oddziaływanie.

Szkoły podstawowe i gimnazjalne realizując programy profilaktyczne i wychowawcze włączają się w działania na rzecz profilaktyki problemów społecznych w zakresie uzależnień, przemocy, bezpieczeństwa. Są ważnym elementem systemu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Inne jednostki systemu pomocy społecznej na terenie Oleśnicy

Poza jednostkami organizacyjnymi Miasta Oleśnica działają również instytucje niepubliczne oraz jednostki samorządowe szczebla powiatowego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które skupia się na następujących aspektach:

- zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju i nauki dzieciom, których rodzice borykają się z problemami w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- poszukiwanie miejsc w rodzinach zastępczych i placówkach
- szkolenie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych
- wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i terapeutyczne dla wychowanków rodzin zastępczych
- praca z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, której celem jest umożliwienie powrotu dzieci do rodziców

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Oleśnicy. Poradnie wchodzące

w skład zespołu realizują cele określone w rozporządzeniu MEN z dnia 1 lutego w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z dnia 13 lutego 2013 r.)

- Udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologicznej pedagogicznej, logopedycznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.
- Udzielanie rodzicom, opiekunom prawnym i nauczycielom pomocy związanej z wychowywaniem oraz kształceniem dzieci i młodzieży.
- Wspomaganie działalności wychowawczej, opiekuńczej i dydaktycznej przedszkoli, szkół i placówek.

Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy Rzymsko-Katolickiej Parafii p.w. Najświętszej Marii Panny Matki Miłosierdzia w Oleśnicy – udziela porad w zakresie przeciwdziałania rozpadowi rodziny, zwiększenia wiedzy na temat uzyskania pomocy w sprawach konfliktu,

kryzysu, upowszechniania postawy odpowiedzialnego rodzicielstwa, wspierania osób uzależnionych w podejmowaniu decyzji o terapii odwykowej.

5.3 Organizacje pozarządowe

Samorząd miasta dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Program współpracy miasta Oleśnicy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2016 określa jako główny cel budowanie partnerstwa pomiędzy Miastem Oleśnica a organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmocnieniu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Cele szczegółowe to:

1. Stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców;
2. Prowadzenie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców;
3. Wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych;
4. Podnoszenie standardów współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi;
5. Zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
6. Racjonalne wykorzystanie środków publicznych.

Jako priorytetowe określono dla polityki społecznej działania w zakresie:

- 1) ochrony i promocji zdrowia, m.in. w zakresie:
 - a) profilaktyki i rehabilitacji oraz ochrony zdrowia dzieci, młodzieży i dorosłych;
 - b) promocji honorowego krwiodawstwa;
 - c) szkoleń w zakresie udzielania pierwszej pomocy;
 - d) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 2) oświaty, edukacji oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, m.in. w zakresie:
 - a) organizowania aktywnych form spędzania wolnego czasu, w tym wypoczynku dla dzieci i młodzieży w czasie ferii zimowych i wakacji letnich;
 - b) organizowania przedsięwzięć edukacyjnych.
- 3) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, m.in. w zakresie:
 - a) edukacji osób w wieku emerytalnym;
 - b) organizowania aktywnych form spędzania czasu dla osób w wieku emerytalnym.
- 6) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym m.in. w zakresie:
 - a) organizowania pozalekcyjnych zajęć sportowych;
 - b) organizacji zajęć sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży;

c) organizowania przedsięwzięć edukacyjnych.

W Oleśnicy funkcjonuje ponad 80 organizacji pozarządowych, w większości przedmiotem ich działalności jest propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, poprzez uczestnictwo w zajęciach sportowych, rekreacyjnych czy kulturalnych. Problematyką społeczną zajmują się m.in.:

- Fundacja na Rzecz Profilaktyki i Rehabilitacji Dzieci z Wadami Postawy i Uszkodzeniami Narządów Ruchu
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Zarząd Miejsko-Powiatowy
- Fundacja Na Rzecz Ochrony i Promocji Zdrowia w Powiecie Oleśnickim
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Dolnośląska Komenda Hufca Oleśnica
- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej im. Księdza Infułata Sudoła
- Polski Czerwony Krzyż - Zarząd Rejonowy
- Stowarzyszenie Oleśnicki Uniwersytet III Wieku
- Polski Związek Niewidomych – koło terenowe
- Stowarzyszenie Oleśnicki Klub Amazonek „Victoria”
- Fundacja Świat z Uśmiechem
- Fundacja "Podaruj Dzieciom Uśmiech"
- Stowarzyszenie Chrześcijańska Misja Szpitalna
- Fundacja Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Ich Rodzin "Warto Pomagać"
- Stowarzyszenie "Samodzielna Inicjatywa Młodzieży"
- Stowarzyszenie „Służby Ratownicze”

VI Analiza SWOT

6.1 Czynniki SWOT wewn trzne i zewn trzne.

1. Analiza systemu pomocy społecznej w Ole nicy .

Organizacja	Otoczenie	
	Szanse	Zagro enia
<p><u>Silne strony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura pomocy społecznej z systemem placówek wspierających • Samorząd zainteresowany rozwiązywaniem problemów społecznych • Dobry program współpracy samorządu z NGO • Dobra organizacja sieci szkół • Dobrze rozwinięta sieć placówek kulturalnych, nowoczesne obiekty sportowe i rekreacyjne • Zwiększający się odsetek osób z wykształceniem wyższym wśród kadr pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Chęć podejmowania wspólnych działań przez organizacje różnych sektorów • Niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • Odpowiednia jakość obsługi klientów pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak powiązań systemowych między większością podmiotów. • Postawa bierna lub wręcz defensywna większości z nich wobec problemów społecznych. • Brak zrozumienia konieczności podejmowania wspólnych działań przez potencjalnych partnerów • Ukierunkowanie się większości NGO na inne dziedziny życia , niezwiązane z polityką społeczną
<p><u>Słabe strony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne obciążenie przeciwdziałaniem wykluczeniu tylko systemu pomocy społecznej. • Brak koncepcji partnerstwa zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja organizacji pozarządowych już działających • Tworzenie nowych organizacji pozarządowych • Finansowanie z programów Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zachęt do aktywności społeczności lokalnej • Nadmierne skomplikowanie procedur korzystania ze środków Unii Europejskiej • Przekazywanie zadań do gminy bez zabezpieczenia finansowego

<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna koordynacja działań organizacji pozarządowych • Akcyjność wspólnych działań. • Niski stopień aktywności społeczności lokalnej • Niewystarczające działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązanie współpracy partnerskiej z instytucjami lokalnymi i partnerami zagranicznymi • Doskonalenie kadr pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności formalno-prawne tworzenia partnerstw.
--	---	---

2 Analiza problemów społecznych w Oleśnicy .

Miasto	Otoczenie	
	Szanse	Zagrożenia
<p><u>Silne strony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie komunikacyjne • Niska stopa bezrobocia • Infrastruktura społeczna • Rozwój gospodarczy • Zapewnianie dostępu do nowych rodzajów usług społecznych (np. poradnictwo, asysta rodzinna) • Rozwijanie sieci placówek wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykwalifikowana kadra tworząca podstawy dalszego rozwoju gospodarczego • Wykorzystanie istniejącej infrastruktury jako podstawy tworzenia systemu wsparcia rodziny • Rozwój programów profilaktyki uzależnień • Zwiększenie świadomości osób potrzebujących na temat dostępnych form wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • Odływ młodych, wykształconych osób do większych miast • Brak skoordynowanych działań na rzecz systemu wsparcia rodziny • Programy profilaktyczne w formie nieatrakcyjnej dla młodzieży • Brak zachęt do aktywności młodzieży
<p><u>Słabe strony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak ofert pracy dostosowanych do oczekiwań rynku 	<ul style="list-style-type: none"> • Powstawanie nowych miejsc pracy w specjalnej strefie ekonomicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszanie się liczby mieszkańców • Brak strategicznych działań rozwiązujących

<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych • Niski przyrost naturalny i saldo migracji • Zmiana struktury demograficznej – starzenie się społeczeństwa • Wzrost przestępczości nieletnich • Wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych (bezrobocie, bariery architektoniczne i komunikacyjne) • Niewystarczająca oferta usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych • Wzrost problemów uzależnień • Nasilanie się zjawiska bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych • Rozwój oferty edukacyjno – rekreacyjnej dla osób starszych • Rozwój bazy socjoterapeutycznej, rekreacyjno-sportowej i oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży • Wykorzystanie narzędzi aktywnej integracji osób niepełnosprawnych przewidzianych w ramach programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej • Kompleksowy system wsparcia osób uzależnionych • Skoordinowanie działań przeciw bezdomności • Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością. Rozwój infrastruktury mieszkań socjalnych, chronionych 	<p>problemy osób starszych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak skoordynowanych działań na rzecz przeciwdziałania przestępczości nieletnich • Brak motywacji do wyjścia z uzależnienia
--	---	---

VII Misja i cele

7.1 Misja Ole nickiej Strategii Rozwijania Problemów Społecznych Ole nicy

Wysoka jakość życia wszystkich mieszkańców. Szczęśliwa rodzina.

Wysoka wartość kapitału społecznego.

7. 2 Cele strategiczne

Na podstawie analizy danych i przeprowadzonych badań wyłoniono 4 Priorytety, zgodne z celami nadrzędnych dokumentów programowych:

Każdemu z priorytetów przypisano cele operacyjne oraz wskazano głównych partnerów społecznych, którzy powinni zostać zaangażowani w ich realizację .

Priorytet	Cele operacyjne	Partnerzy
Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja społeczna osób wymagających szczególnego wsparcia	1.1 Redukowanie zjawiska bezrobocia. 1.2 Wspieranie osób zagrożonych ubóstwem. 1.3 Zapobieganie zjawisku bezdomności. 1.4 Przeciwdziałanie marginalizacji powodowanej uzależnieniami.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy Organizacje Pozarządowe. Szkoły. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.
Priorytet II Wspieranie rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzi y	2.1 Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną. 2.2 Aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży, zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych. 2.3 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Organizacje Pozarządowe, Szkoły, Instytucje kulturalne i sportowe, Poradnia psychologiczno – pedagogiczna.
Priorytet III Aktywizacja społeczna oraz wysokiej jakości usługi społeczne dla osób starszych i niepełnosprawnych	3.1 Aktywizacja społeczna osób starszych. 3.2 Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. 3.3 Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe. Uniwersytet III Wiek, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Priorytet IV Rozwój lokalnego kapitału społecznego	4.1 Doskonalenie kadr jednostek pomocy społecznej. 4.2 Inicjowanie, umacnianie i rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi. 4.3 Doskonalenie współpracy z administracją samorządową wszystkich szczebli. 4.4 Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe Jednostki szkoleniowe. Jednostki administracji samorządowej z terenu powiatu . Miasta partnerskie.

	4.5 Współpraca z partnerami zagranicznymi.	
--	--	--

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem wyznaczającym cele i wskazującym kierunki działań w zakresie polityki społecznej miasta.

W celu realizacji strategii mogą zostać opracowane szczegółowe dokumenty programowe (plany działań, programy operacyjne).

Instrumenty i konkretne działania służące realizacji strategii będą określane i wdrażane na jej podstawie przez jednostki koordynujące osiągnięcie poszczególnych celów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oleśnica na lata 2014-2022

będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
3. Miejski Program Wspierania Rodziny,
4. Program współpracy Miasta Oleśnicy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
5. Program „Oleśnicka Karta Dużej Rodziny”,

VIII Zarządzanie strategii

8.1 Zarządzanie realizacją strategii

Największy wpływ na wdrożenie niniejszej strategii będzie miała Rada Miasta Oleśnicy, jako organ ustanawiający prawo miejscowe oraz odpowiedzialny za uchwalenie budżetu.

Za realizację priorytetów określonych w Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Oleśnicy, który może w tym celu powołać Zespół Zarządzający ds. Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Do zadań zarządzającego strategią należy, w szczególności:

1. Okresowy przegląd postępów osiągnięcia celów operacyjnych Strategii oraz opracowywanie raportów okresowych z realizacji Strategii wskazujących na stopień osiągniętych rezultatów i formułowanie wniosków,
2. Przekazywanie opracowanych raportów Radzie Miasta oraz innym zainteresowanym instytucjom i organizacjom,
3. Podejmowanie działań korygujących, w przypadku stwierdzenia odchylenia od zamierzonych celów.

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oleśnicy na lata 2014-2022 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd miasta i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

8.2 Monitoring wdrażania strategii

Aby umożliwić ocenę czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany, prowadzony będzie monitoring realizacji Strategii. Systematyczne zbieranie i analizowanie informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań pozwoli zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania.

Dla każdego z priorytetów opracowano wskaźniki monitoringowe, których analiza wykaże stopień osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Priorytet	Wskaźniki realizacji działań	Źródła danych
Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja społeczna osób wymagających szczególnego wsparcia	Liczba osób bezrobotnych z terenu miasta Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia Liczba osób biorących udział w działaniach Klubu Integracji Społecznej Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa Liczba zawartych Indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w formie zapewnienia schronienia Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień Liczba działających grup samopomocowych i terapeutycznych dla osób z problemem uzależnień	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.
Priorytet II Wspieranie rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Liczba godzin zrealizowanego poradnictwa specjalistycznego Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w placówkach wsparcia dziennego Liczba wydanych Oleśnickich Kart Dużej Rodziny Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej Liczba założonych niebieskich kart Liczba zrealizowanych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Organizacje Pozarządowe, Szkoły, Instytucje kulturalne i sportowe, Poradnia psychologiczno – pedagogiczna.

<p>Priorytet III Aktywizacja społeczna oraz wysokiej jakości usługi społeczne dla osób starszych i niepełnosprawnych</p>	<p>Liczba osób powyżej 65 roku życia zamieszkujących w Oleśnicy Liczba osób powyżej 65 roku życia korzystających z pomocy społecznej Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi Liczba osób starszych i osób z niepełnosprawnością objętych pracą socjalną Liczba osób starszych korzystających z usług wsparcia dziennego Liczba mieszkań chronionych dla osób starszych i niepełnosprawnych</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe. Uniwersytet III Wieku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p>
<p>Priorytet IV Rozwój lokalnego kapitału społecznego</p>	<p>Liczba osób z instytucji pomocy społecznej uczestniczących w szkoleniach Liczba organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką pomocy społecznej Liczba zrealizowanych działań partnerskich Liczba wolontariuszy w jednostkach pomocy społecznej Liczba działań podejmowanych wspólnie z partnerami zagranicznymi</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe Jednostki szkoleniowe. Urząd Miasta Oleśnica.</p>

8.3 Ramy finansowe

Realizacja celów zaplanowanych w niniejszej strategii oraz osiągnięcie zakładanych rezultatów wymaga odpowiednich zasobów finansowych.

Ze względu na różnorodność podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii (JST, NGO), różne będą też źródła jej finansowania.

Zasadniczo wyodrębnić można trzy ich rodzaje, przedstawione w poniższym zestawieniu.

<p>rodki krajowe</p>	Budżet Miasta Oleśnica
	Budżet Powiatu oleśnickiego
	Budżet województwa dolnośląskiego
	Budżet Państwa
<p>rodki Unijne</p>	Krajowe Programy Operacyjne
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020
<p>rodki prywatne</p>	Projekty i zadania z zakresu polityki społecznej realizowane przez jednostki spoza sektora finansów publicznych ze środków własnych.

Określenie precyzyjnie budżetu realizacji zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Oleśnica jest na tym etapie bardzo trudne, ze względu na szeroki zakres tych działań oraz długi okres, który obejmuje strategia. jednakże pokusić się

można o szacunkową prognozę wydatków, opartą na analizie aktualnych wydatków i ich zmianach w ostatnich latach.

Priorytet	Szacunkowe wydatki na lata 2016 - 2022
Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja społeczna osób wymagających szczególnego wsparcia	45 761 613,45
Priorytet II Wspieranie rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	41 839 189,44
Priorytet III Aktywizacja społeczna oraz wysokiej jakości usługi społeczne dla osób starszych i niepełnosprawnych	32 686 866,75
Priorytet IV Rozwój lokalnego kapitału społecznego	10 459 797,36
Łączny szacunkowy koszt realizacji Strategii w latach 2016 - 2022	130 747 467,00

IX Zako czenie

Realizacja celów niniejszej strategii powinna w dużym stopniu przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Oleśnicy oraz stworzenia warunków do zaspokajania potrzeb i realizacji własnych dążeń przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Najbardziej pożądanym efektem realizacji strategii jest poprawa sytuacji osób wymagających szczególnego wsparcia: niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży, osób starszych. W działania na rzecz integracji tych osób powinni zostać zaangażowani wszyscy uczestnicy życia publicznego .

Wdrażanie strategii wymaga współpracy wielu partnerów społecznych, zarówno sektora publicznego, pozarządowego jak i prywatnego. Ich partnerska współpraca stworzy warunki do równego współuczestnictwa wszystkich mieszkańców w życiu lokalnej społeczności . Będzie podstawą jej aktywnego rozwoju.

Warunkiem realizacji celów jest stałe dążenie jednostek realizujących strategię do doskonalenia własnych zasobów. Zapewnieniu wysokiej jakości sprzyjać będzie także realizacja wspólnych projektów i programów z zakresu polityki społecznej podejmowanych wraz z partnerami

zagranicznymi oraz wymiana doświadczeń i wiedzy na temat rozwiązań systemowych odnoszących się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i integracji społecznej.

Osiągnięcie zakładanych rezultatów jest uzależnione od wielkości środków dostępnych na realizację wyznaczonych celów. Niewątpliwie ogromną szansą dla wszystkich podmiotów jest możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych, w tym z Unii Europejskiej. Oleśnicka Strategia powinna stanowić narzędzie, wykorzystywane w procesie pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.

Wszystkie podmioty realizujące niniejszą strategię uwzględniać powinny w trakcie jej wdrażania aktualną sytuację społeczną Oleśnicy, posiadane zasoby ludzkie, obowiązujące przepisy prawne oraz posiadane i pozyskane z zewnątrz środki finansowe.